

Vergaderjaar 1996–1997

25 286

Verslag van de Algemene Rekenkamer over 1996

Nr. 2

DE ALGEMENE REKENKAMER IN 1996

Inhoud

	Blz.			Blz.	
Woord vooraf	5	5	Publicatiebeleid	33	
1	Het jaar in vogelvucht	7	6	Effecten van onderzoek	34
2	Taken en bevoegdheden	8	7	Nationale en internationale samenwerking	36
2.1	Inleiding	8	7.1	Staten-Generaal	36
2.2	Europese geldstromen	8	7.2	Het kabinet	37
2.3	Instellingen buiten het Rijk	9	7.3	Overige nationale contacten	37
2.4	Lagere overheden	10	7.4	Internationale samenwerking	38
3	Vernieuwing van het onderzoeksproces	13	8	Bedrijfsvoering	41
3.1	Inleiding	13	8.1	Reorganisatie	41
3.2	Selectie- en planning	13	8.2	Personeel	41
3.3	Vorbereiding	13	8.3	Inzet capaciteit	42
3.4	Uitvoering	13	8.4	Kwaliteitsborging	43
3.5	Rapportage	14	8.5	Begroting en realisatie	43
3.6	Hoor en wederhoor	14			
3.7	Publicatie	15	9	Tot slot	45
3.8	Nazorg	15			
3.8.1	Effectmeting	15	Bijlage 1	Onderzoeken die van het programma 1996–1997 zijn afgevoerd	46
3.8.2	Zelfevaluatie	16	Bijlage 2	Evaluatie-onderzoek door ministeries	47
4	Onderzoeksprogramma	19	Bijlage 3	Samenvatting van in 1996 primair aan de betrokken minister gerichte rapportages	51
4.1	Realisatie programma 1996–1997	19	Bijlage 4	Overzicht van in 1996 gepubliceerd onderzoek en daaruit voortgekomen toezeggingen	53
4.2	Totstandkoming van het onderzoeksprogramma 1997–1998	19	Bijlage 5	Overzicht management Algemene Rekenkamer	79
4.3	Onderzoeksprogramma 1997–1998	21			

WOORD VOORAF

Overheidstaken worden steeds meer uitgevoerd door zelfstandige organisaties. Aan de keuze om deze taken aan anderen dan de ministeries over te laten, liggen verschillende motieven ten grondslag, zoals het betrekken van belanghebbenden in de besluitvorming, de specifieke expertise die nodig is voor een goede uitvoering of het garanderen van onafhankelijke oordeelsvorming. In ieder geval is doorgaans de verwachting dat de taken efficiënter en klantgerichter uitgevoerd zullen worden. In dat kader wordt wel de uitdrukking «publiek ondernemerschap» gebruikt.

Publieke ondernemers maken vanzelfsprekend eigen keuzen bij de wijze waarop zij de bedrijfsvoering inrichten om kostenefficiënt te kunnen opereren. Dit verschoont hen echter niet van de plicht verantwoording af te leggen. Zij ondernemen immers een publieke taak die gefinancierd wordt met publieke middelen, zoals rijksbijdragen of subsidies, premies en heffingen.

Wij menen daarom dat aan organisaties die dit publieke geld beheren en besteden, en soms ook innen, dezelfde algemene eisen mogen worden gesteld als aan de rijksdienst, die de fiscale middelen beheert. Dat betekent niet alleen dat de organisatie recht- en doelmatig met de middelen omspringt, maar ook dat dit ordelijk en controleerbaar moet gebeuren.

Dit gedeelte van de publieke sector bevindt zich op deze punten in een situatie die ver achterblijft bij die van de rijksdienst. Die is er in tien jaar tijd in geslaagd om een enorme achterstand in de verantwoording weg te werken en verkeert thans in een situatie waarin jaarlijks tijdig de financiële verantwoording beschikbaar is. Bovendien luidt ons oordeel over die verantwoording inmiddels dat bijna 100% van de uitgaven rechtmatig wordt besteed. In 1988 moest nog 30% van de financiële administraties als niet ordelijk en niet controleerbaar worden aangemerkt. Wat betreft de doelmatigheid komt het moment in zicht dat op vergelijkbare wijze het overheidshandelen systematisch inzichtelijk wordt.

Hoe ver het «buiten het Rijk»-deel van de publieke sector in totaliteit achterblijft bij de rijksdienst, is onduidelijk. Bovendien zijn er binnen die totaliteit ongetwijfeld organisaties die wél aan de eisen voldoen. We staan echter nog maar aan het begin van een samenhangend inzicht daarin. Duidelijk is wel uit een flink aantal onderzoeken dat wij de afgelopen jaren hebben uitgevoerd bij instellingen die een publieke taak uitvoeren (al dan niet in combinatie met private activiteiten), dat vrijwel zonder uitzondering de controle- en verantwoordingsstructuur hiaten vertoonde. Ook het toezicht van of namens de minister op het functioneren van organisaties liet ruimte voor verbetering.

Recente onderzoeken op dit terrein zijn «Toezicht op woningcorporaties (september 1996), «Financieel toezicht op omroepverenigingen» (december 1996), «Wet op de toegang tot ziektenkostenverzekeringen» (februari 1997) en «Zicht en toezicht op gevolgen concernvorming zorgverzekeraars» (februari 1997). Bij dit laatste onderzoek werd met name het risico van onvoldoende scheiding van publieke en private activiteiten onder de aandacht gebracht, een situatie die de controle op de besteding van publieke middelen niet vergemakkelijkt.

Gezien de goede ervaringen met de aanpak bij het Rijk zal de Rekenkamer de komende jaren de controle- en verantwoordingssituatie bij organisaties met een publieke taak in kaart brengen. In eerste instantie concentreren wij ons daarbij op de zes sectoren waarin het meeste geld

omgaat: de politie, de publieke zorgverzekeraars, de publieke omroepen, de sociale zekerheid, de arbeidsvoorziening en het onderwijs.

Daarnaast zal de aandacht blijven uitgaan naar de afdoende scheiding van publieke en private taken, naar toezichtsconstructies en naar de publieke verslaglegging van organisaties die publieke taken uitvoeren.

Hiermee leggen wij in het onderzoek de nadruk op de procedurele en organisatorische waarborgen voor een recht- en doelmatige besteding van publieke middelen. Ongetwijfeld zal dit diverse malen de herkenbare reactie oproepen dat hiermee over het feitelijk functioneren en de feitelijke besteding nog niets gezegd is.

Dat is waar: een ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering vormt op zich nog geen garantie voor doelmatig en effectief functioneren en ook het omgekeerde gaat op. Maar evenzeer geldt dat elke uitspraak over doelmatigheid en effectiviteit van een organisatie op drijfzand berust als harde gegevens ontleend aan een goede bedrijfsvoering niet voorhanden zijn. De vaste grond die het Rijk zelf nu onder de voeten heeft, zal voor veel organisaties in de publieke sector en vooral voor de sector als geheel nog bereikt moeten worden. Daar ligt een belangrijke opgave voor deze organisaties zelf, voor hun toezichthouders, voor de ministers onder wier verantwoordelijkheid zij hun publieke taak uitoefenen en voor de Staten-Generaal die de ministers controleren. Wij zullen hen daarin krachtig ondersteunen.

1. HET JAAR IN VOGELVLUCHT

Het jaar 1996 is voor de Algemene Rekenkamer een opmerkelijk jaar geweest.

De vele veranderingen betroffen in de eerste plaats de samenstelling van het College, dat sinds 1 augustus weer volledig is door de benoeming van de heer mr. dr. A.J.E. Havermans tot lid van de Algemene Rekenkamer. Met deze benoeming werd voorzien in de vacature die was ontstaan door het vertrek van de heer drs. M.B. Engwirda, die sinds oktober 1990 lid is geweest van de Rekenkamer en met ingang van 1 januari 1996 werd benoemd tot lid van de Europese Rekenkamer. Het College bestaat thans uit de heer mr. H.E. Koning (president), mevrouw drs. Saskia J. Stuiveling en de heer mr. dr. A.J.E. Havermans. Leden in buitengewone dienst zijn de heer G.M. Kersten B.Ec. en de heer drs. B. van Nes RA.

In 1996 is de Rekenkamer voortgegaan met het aanbrengen van vernieuwingen met name in het publicatiebeleid, in het onderzoeksproces en in de eigen organisatie, gericht op een doelmatige en effectieve uitoefening van haar grondwettelijke taak. Tegelijkertijd leek haar in de wet verankerde onafhankelijke positie een punt van discussie te worden door de gang van zaken rondom de publicatie van het rapport «Financiële relaties met grote ondernemingen». Terugblikkend markeert dit rapport de institutionele positie van de Rekenkamer eens te meer, omdat het duidelijk heeft gemaakt dat zij uiteindelijk zelf moet kunnen beoordelen wat zij publiceert, hoe en wanneer zij dat doet. Overwegingen van anderen – en zeker die van regeringszijde – betreft zij ten volle in haar afwegingen, maar deze kunnen hiervoor niet in de plaats treden.

Het genoemde rapport was het meest bijzondere uit 1996, maar het was zeker niet het enige dat de aandacht trok. Er is uitvoering gegeven aan het voornemen om de rapporten gespreid over het jaar uit te brengen en hun presentatie intensiever te begeleiden. Dit heeft in het verslagjaar geleid tot achttien afzonderlijke rapporten, die vooral door de Tweede Kamer in het algemeen actief en intensief zijn behandeld of nog in behandeling zijn.

In het proces dat leidt tot de onderzoeksproducten zijn in 1996 vernieuwingen aangebracht, gericht op vergroting van de kwaliteit en de doelmatigheid. Eén ervan betreft het sluitstuk van het proces; door de invoering van een systeem van zelfevaluatie wordt kritisch stilgestaan bij het eigen product en de wijze waarop het tot stand is gekomen. Doel is niet alleen lering te trekken, maar ook het verschaffen van in- en externe verantwoordingsinformatie. In de komende jaren zal van de uitkomsten in het jaarverslag melding worden gemaakt.

De herstructurering van de organisatie, waarover in het vorige verslag werd vermeld dat deze was afgerond, kreeg in 1996 toch nog een «naschok». Deze hield een samenvoeging in van onderzoeksbureaus, waarvan het aantal in de afgelopen jaren stapsgewijs is verminderd van vierentwintig kleine tot elf middelgrote.

De reorganisatie is één van de elementen van de interne bedrijfsvoering waarop dit verslag ingaat. Daarnaast bevat het evenals vorig jaar het onderzoeksprogramma voor de komende jaren en een overzicht van de belangrijkste effecten van het onderzoek. Ook wordt ingegaan op eerder gememoreerde ontwikkelingen in het publicatiebeleid, de samenwerking op nationaal en internationaal gebied en – in het hierna volgende hoofdstuk – op gewenste verduidelijkingen in en aanvullingen op het aan de Rekenkamer toevertrouwde pakket van wettelijke taken en bevoegdheden.

2. TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

2.1. Inleiding

Zowel van regeringszijde als door de Tweede Kamer is de afgelopen jaren meermalen de behoefte uitgesproken aan een fundamentele discussie over de gewenste reikwijdte van de wettelijke taken en bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer. Aanleiding hiervoor vormden onder meer de controlemogelijkheden bij de Verzekeringskamer, de zorg over de controle op Europese geldstromen en de controlesituatie bij decentrale overheden.

In het Verslag 1995 heeft de Rekenkamer een eerste aanzet gegeven tot een herbezinning op haar taken en bevoegdheden. Deze is binnen de organisatie gevolgd door een uitgebreide gedachtenwisseling op drie deelterreinen: controle op Europese geldstromen, controle bij instellingen buiten het Rijk en controle bij lagere overheden.

Dit hoofdstuk verwoordt enige hoofdpunten van de problematiek. Met de uitkomsten van de discussie zal de Rekenkamer zich zo spoedig mogelijk in het lopende verslagjaar wenden tot de regering en de Staten-Generaal. Daarbij zal een analyse worden gegeven van de gesignaleerde knelpunten en zullen voorstellen worden gedaan voor een zodanige opzet en vormgeving van taken en bevoegdheden, dat deze optimaal zijn toegesneden op de eisen die tegenwoordig aan de Rekenkamer worden gesteld.

De herbezinning op het pakket van taken en bevoegdheden vindt plaats tegen de achtergrond van belangrijke bestuurlijke ontwikkelingen, die gemeenschappelijk hebben dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van publieke taken en voor de besteding van publieke middelen steeds meer is komen te liggen bij instellingen buiten de rijksoverheid. De ultieme verantwoordelijkheid voor de beleidsuitvoering blijft echter berusten bij de ministers. Dit geldt onder meer voor de besteding van Europese gelden in eigen land, al dan niet door lagere overheden of door instellingen buiten het Rijk. Een belangrijke ontwikkeling is voorts de decentralisatie van rijksbeleid naar lagere overheden. Voor een groot deel betreft dit de uitvoering van beleid waarvoor het Rijk specifieke, aan een bepaalde besteding gerelateerde uitkeringen verstrekt. Ook bij de decentrale besteding van deze middelen behoudt de minister in laatste instantie een verantwoordelijkheid voor een recht- en doelmatige aanwending van rijksmiddelen.

De taak van de Algemene Rekenkamer is de regering en de Staten-Generaal in te lichten over de kwaliteit van de beleidsuitvoering en de besteding van publieke middelen. Met de huidige wettelijke bepalingen meent de Rekenkamer dat zij niet in alle gevallen die informatie kan verstrekken die regering en volksvertegenwoordiging zouden mogen verwachten en die de wetgever naar haar mening ook heeft beoogd. In de volgende onderdelen wordt hierop nader ingegaan ten aanzien van drie belangrijke deelterreinen.

2.2. Europese geldstromen

De Europese geldstromen van en naar Nederland zijn substantieel: in 1995 naar schatting f 9,3 miljard aan afdrachten en f 5 miljard aan op Nederland gerichte uitgaven. Deze uitgaven van de Europese Unie (EU) lopen voor het grootste deel via de rijksoverheid, maar daarnaast is sprake van rechtstreekse begunstiging van lagere overheden, bedrijven, instanties en natuurlijke personen (zoals agrariërs). De Europese Unie houdt de ministers van de lidstaten echter verantwoordelijk voor de uitvoering en naleving van het Europese beleid en voor het beheer van en

de controle op de Europese gelden. De EU streeft ernaar de communautaire doelstellingen zoveel mogelijk door het optreden van de lidstaten te laten verwezenlijken en slechts zelf op te treden indien het eigen optreden van lidstaten niet toereikend blijkt te zijn (het zogenoemde «subsidiariteitsbeginsel»). Ministers dienen ervoor te zorgen dat doeltreffende maatregelen worden getroffen voor de uitvoering van het EU-beleid op het eigen grondgebied (het zogenoemde beginsel van «gemeenschaps-trouw»). Naast de ministeriële verantwoordelijkheid voor de uitvoering, leggen ministers aan de Staten-Generaal ook verantwoording af voor de voorbereiding van en hun betrokkenheid bij de vaststelling van het EU-beleid in de Raad.

Gelet op het subsidiariteitsbeginsel en de verstrekkendheid van de ministeriële verantwoordelijkheid op het EU-terrein heeft ook de Algemene Rekenkamer een taak om bij te dragen aan de controles op dit terrein. Daarbij benadert zij het EU-beleid als ware het rijksbeleid. Met de uitvoering van haar speerpuntonderzoek op het EU-terrein (zie ook paragraaf 4.2) geeft de Algemene Rekenkamer thans invulling aan deze verantwoordelijkheid.

Bij de controle op de Europese gelden is er daarnaast sprake van een algemene controletaak voor de Europese Rekenkamer. Om het gehele controleterrein goed af te kunnen dekken, beschikt de Europese Rekenkamer over voldoende bevoegdheden, maar niet over toereikende middelen. Het is daarom gewenst dat de Europese Rekenkamer zich bij haar werk zoveel mogelijk kan baseren op door de Algemene Rekenkamer verrichte controles. Daarnaast rekenen beide organisaties het tot hun taak om gezamenlijk controles te verrichten.

Zowel in de uitvoering van «eigen» onderzoek naar het beheer van Europese geldstromen als in de samenwerking met de Europese Rekenkamer ondervindt de Rekenkamer belemmeringen in de reikwijdte van haar bevoegdheden. Immers, veel informatie die nodig is voor de uitvoering van dit onderzoek bevindt zich bij instanties, waartoe de Rekenkamer gegeven haar wettelijke bevoegdheden momenteel geen toegang heeft. Dit geldt in het bijzonder provincies en gemeenten en organen van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. De Europese Rekenkamer beschikt wel over deze bevoegdheden.

Om een afdoend niveau van controle op de Europese geldstromen te kunnen bereiken, ziet de Algemene Rekenkamer aanvulling van haar bevoegdheden met die van de Europese Rekenkamer als een logische en wenselijke ontwikkeling, die in andere lidstaten (Frankrijk, Denemarken en Finland) reeds zijn beslag heeft gekregen. De uitbreiding van Rekenkamerbevoegdheden ten aanzien van Europese geldstromen zal een impuls betekenen voor intensivering van het noodzakelijke onderzoek op dit terrein en voor de verbetering van de kwaliteit en effectiviteit van dit onderzoek. Voorts vormt zij een belangrijke voorwaarde voor de ontwikkeling van de samenwerking tussen de Rekenkamer en de Europese Rekenkamer.

2.3. Instellingen buiten het Rijk

De wetgever heeft de Rekenkamer bevoegdheden verleend om onderzoek te verrichten bij instellingen buiten het Rijk. Het gaat hierbij om bedrijven en organisaties waarmee het Rijk een financiële binding heeft in de vorm van een deelneming, subsidie, garantie of lening en om organen die wettelijke taken uitoefenen en daartoe met publieke middelen gefinancierd worden.

Het wetsartikel dat deze bevoegdheden regelt is artikel 59 van de Comptabiliteitswet. Dit artikel is, na vele jaren van voorbereiding, sinds

1989 van kracht. De wetsgeschiedenis maakt de twee beginselen die aan artikel 59 ten grondslag liggen zichtbaar: het budgettaire en het publiekrechtelijke beginsel.

Volgens het budgettaire beginsel strekt de werkingssfeer van de Rekenkamer zich behalve tot de Staat ook uit over alle huishoudingen die een financiële binding met de Staat hebben. Artikel 59 stelt de Rekenkamer in staat bij de ontvangers van rijksgeld na te gaan of er sprake is van een recht- en doelmatige besteding van begrotingsmiddelen, opdat de Staten-Generaal hierover geïnformeerd worden en hun budgetrecht kunnen uitoefenen.

Volgens het publiekrechtelijke beginsel strekt de werkingssfeer van de Rekenkamer zich niet alleen uit tot de Staat, maar ook tot organen die behoren tot de publieke sfeer. De Rekenkamer wordt geacht de taakuitvoering te controleren van organen die wettelijke taken uitvoeren. Het ontbreken van directe parlementaire controle op de beleidsuitvoering in belangrijke maatschappelijke sectoren (sociale zekerheid, publieke zorgverzekeringssector, arbeidsvoorziening, omroepbestel) was destijds de aanleiding tot deze belangrijke uitbreiding van de taken en bevoegdheden van de Rekenkamer.

In het Verslag 1995 is gewag gemaakt van het feit dat artikel 59 van de Comptabiliteitswet zich kenmerkt door enerzijds onlogische beperkingen en anderzijds onnodig grote interpretatieruimte. Deze constatering is gebaseerd op de controle-ervaring die de Rekenkamer de afgelopen acht jaar heeft opgedaan met de nieuwe bevoegdheden.

Het belangrijkste knelpunt doet zich voor ten aanzien van rechtspersonen met een financiële binding die onderdeel van een concern zijn. Doordat de wettekst sterk gericht is op het bedrijf of de organisatie als zodanig en niet op de geldstromen vanuit het Rijk, kan de Rekenkamer bij netwerken van bedrijven (concerns) die in samenhang een staatsdeelneming vormen alleen toegang krijgen tot het bedrijf waarin de staat rechtstreeks deelneemt. De Rekenkamer heeft bijvoorbeeld wel controlebevoegdheden bij bedrijven waarvan de Staat aandeelhouder is, maar niet bij dochters van die bedrijven, ook niet als het een 100% dochter van een 100% deelneming van de Staat betreft. Dit leidt ertoe dat voor het onderzoek relevante informatie die bij een concernonderdeel aanwezig is, niet toegankelijk is voor de Rekenkamer.

Eenzelfde problematiek speelt ten aanzien van rechtspersonen met een wettelijke taak, die deze in concernverband uitvoeren. Artikel 59 is in dit verband niet toereikend en behoeft op dit punt een aparte voorziening.

De Rekenkamer zal nader op dit punt ingaan in de aangekondigde informatie ten behoeve van regering en Staten-Generaal, evenals op de diverse punten waarop verheldering nodig is van de huidige wettelijke bepalingen van artikel 59 dan wel toelichting op de wettekst vereist is teneinde mogelijke interpretatieverschillen tot een minimum te beperken.

2.4. Lagere overheden

Lagere overheden hebben het afgelopen decennium meer en meer rijkstaken, of de uitvoering daarvan, toebedeeld gekregen als gevolg van het gevoerde decentralisatiebeleid. Dit proces heeft de behoefte doen groeien aan meer inzicht in de rechtmatigheid en doelmatigheid van de beleidsuitvoering op gemeentelijk en provinciaal niveau. Die behoefte blijkt onder meer uit het ontstaan van rekenkamerachtige instellingen op lokaal niveau. Op centraal niveau blijkt deze behoefte uit het kabinetsstandpunt over de verantwoordings- en beleidsinformatie waarover het wil beschikken om de recht- en doelmatigheid van de besteding van specifieke (aan een bepaalde bestemming gekoppelde) uitkeringen op

decentraal niveau te kunnen vaststellen, onder gelijktijdige vermindering van gedetailleerde informatiestromen en administratieve lasten. Het kabinet heeft tevens besloten te bewerkstelligen dat in de accountantscontrole ten behoeve van de lagere overheden op dezelfde wijze aandacht wordt geschonken aan de rechtmatigheid van de besteding van publieke middelen als bij het Rijk het geval is. Vanuit de Tweede Kamer ten slotte is een onafhankelijke controle op de financiële huishouding bij gemeenten en provincies gesuggereerd, waarbij uitbreiding van de bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer als een mogelijkheid werd genoemd.

De voor de hand liggende vraag is welke rol de Rekenkamer in dit verband zou moeten en willen vervullen. In het verleden heeft de Rekenkamer uitdrukkelijk aangegeven geen aanleiding te zien om een uitbreiding van haar *taken* tot de lagere overheden te bepleiten. De staatsrechtelijke overweging die hieraan ten grondslag ligt, is nog steeds van kracht: lagere overheden zijn instellingen met een eigen democratisch gekozen bestuur, waaraan de bevoegdheid tot regeling en bestuur van hun huishouding wordt overgelaten. Een controle*taak* van de Rekenkamer ten behoeve van regering en Staten-Generaal is hiermee niet verenigbaar.

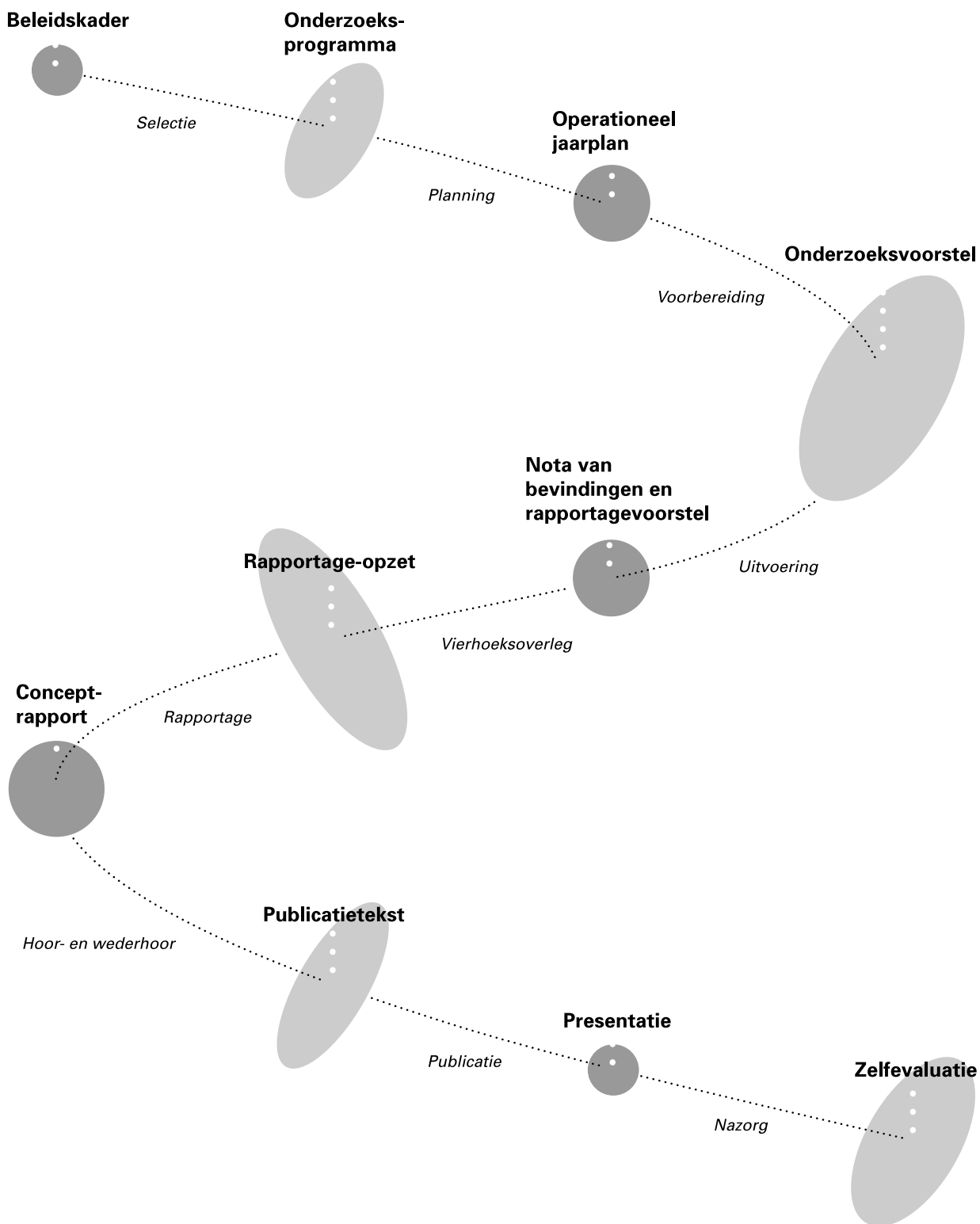
Enkele ontwikkelingen op bestuurlijk terrein en in het Rekenkameronderzoek roepen wel discussie op over de vraag of de Rekenkamer *bevoegdheden* zouden moeten worden verleend om bij gemeenten en provincies informatie te verzamelen die bijdraagt aan een compleet beeld van de wijze waarop ministers hun verantwoordelijkheid voor de besteding van publiek geld waarmaken. In onderdeel 1.2 is deze vraag reeds aan de orde geweest voor wat betreft Europese geldstromen en door de Rekenkamer bevestigend beantwoord.

Op nationaal niveau is van belang dat zich steeds meer de situatie voordoet dat bij de uitvoering van rijksoverheidsbeleid zowel een gemeente of provincie als een private instelling is betrokken. Bij deze private instellingen heeft de Rekenkamer controlebevoegdheden om de recht- en doelmatigheid van de uitvoering te beoordelen, zelfs als deze door de lagere overheid zelf zijn opgericht, maar niet bij die overheid zelf.

In het rechtmatigheidsonderzoek moet de Rekenkamer in belangrijke mate kunnen steunen op informatie die beschikbaar is op de ministeries en op de bevindingen van de departementale accountantsdiensten. Deze hebben de bevoegdheid bij lagere overheden aanvullend onderzoek te doen wanneer het gaat om geldstromen waarvoor de minister eindverantwoordelijk is. Dit roept de vraag op of de Rekenkamer altijd tot een afgewogen rechtmatigheidsoordeel kan komen zonder dat het oordeel van de departementale accountants op lokaal of provinciaal niveau door eigen onderzoek ter plaatse geverifieerd kan worden, anders dan op vrijwillige basis.

Of gezien de omschreven dilemma's aan de Rekenkamer nieuwe bevoegdheden zouden moeten worden verleend, is een vraag die in de huidige stand van de discussie nog geen afgerond oordeel kan krijgen. Met de aangekondigde analyse en voorstellen hoopt de Rekenkamer de gedachtenwisseling over deze problematiek te stimuleren.

Figuur 1 Het onderzoeksproces van de Algemene Rekenkamer

3. VERNIEUWING VAN HET ONDERZOEKSPROCES

3.1. Inleiding

Het belangrijkste product van de Rekenkamer bestaat uit de resultaten van haar onderzoeken, waarmee zij beoogt een bijdrage te leveren aan de verbetering van het functioneren van het Rijk en instellingen buiten het Rijk. In het proces dat leidt tot deze producten zijn in 1996 vernieuwingen aangebracht. Deze zijn vooral gericht op vergroting van de doelmatigheid van het proces. Het vernieuwde proces bestaat uit duidelijk te onderscheiden stappen en (ondersteunende) producten, die zijn weergegeven in figuur 1. Hierna komen de belangrijkste stappen in het proces en de veranderingen daarin aan de orde.

3.2. Selectie en planning

De Rekenkamer maakt ieder jaar een keuze uit de veelheid aan mogelijke onderzoeken die zij ter hand zou kunnen nemen. Uitgangspunt is daarbij het *beleidskader* voor de programmering. Daarin geeft het College aan welke aandachtsgebieden (bijvoorbeeld instellingen buiten het Rijk) of soorten onderzoek in het nieuwe jaar een accent krijgen. Daarbij wordt rekening gehouden met overkoepelende thema's, zogenoemde speerpunten, die een paar jaar lang de keuze van onderwerpen mede bepalen.

Op grond van al deze overwegingen stelt het College vervolgens op voorstel van de organisatie het *onderzoeksprogramma* vast. De gekozen onderwerpen worden vervolgens uitgewerkt in een *operationeel jaarplan*. Hierin staat de planning van het onderzoek en de benodigde capaciteit.

Op het onderzoeksprogramma voor 1997 en de daarbij gehanteerde beleidsmatige uitgangspunten wordt nader ingegaan in hoofdstuk 4.

3.3. Voorbereiding

De onderzoekers werken in de voorbereidingsfase de onderwerpen uit het operationele jaarplan per onderzoek uit. Zij verrichten hiertoe een vooronderzoek, waarin zij dossiers bestuderen en oriënterende gesprekken voeren met betrokken ambtenaren. Op basis hiervan wordt in een *onderzoeksvoorstel* aangegeven welke objecten precies onderzocht kunnen worden, wat mogelijke onderzoeksvragen zijn, welke methoden en technieken kunnen worden gebruikt, wat mogelijke onderzoeksresultaten zijn en hoeveel (personele) kosten met de uitvoering van het onderzoek zijn gemoeid. Ook het normenkader staat in het onderzoeksvoorstel aangegeven. Het onderzoeksvoorstel biedt het kader voor de uitvoering van het onderzoek. De gecontroleerde instanties worden over de hoofdlijnen van het onderzoeksvoorstel ingelicht, met name over de precisering van het onderzoeksobject, de te hanteren normen en de planning van het onderzoek.

In 1995 is voor het doelmatigheidsonderzoek structureel gebruik gemaakt van onderzoeksvorstellen. De ervaringen hiermee geven aan dat deze het proces en het product ten goede komen, omdat al in een vroeg stadium expliciet besluitvorming plaatsvindt over voor de kwaliteit van het onderzoek relevante kwesties. Op grond van de positieve ervaringen is in 1996 besloten om voortaan ook voor het rechtmatigheidsonderzoek gebruik te maken van dit instrument.

3.4. Uitvoering

Na goedkeuring van het onderzoeksvoorstel door het College, wordt het onderzoek nader aangekondigd bij de betrokken (overheids)instantie(s). Die aankondiging vermeldt bijvoorbeeld met welke personen of

afdelingen de onderzoekers gesprekken willen voeren en hoe de verdere procedure verloopt. Vervolgens gaan de onderzoekers hun gegevens verzamelen. Zij verkrijgen hun informatie door het inzien van archieven, het voeren van gesprekken, het houden van enquêtes of het bezoeken van externe locaties. Als de onderzoekers van mening zijn dat zij voldoende gegevens hebben om een onderbouwd antwoord te geven op de onderzoeksvragen, stellen zij een voorlopige *nota van bevindingen* op. De belangrijkste eis die aan dit stuk wordt gesteld, is dat dit een goed beeld geeft van de resultaten van het onderzoek. De nota bevat de feitelijke bevindingen en nog geen beleidsmatige conclusies of bestuurlijke oordelen en aanbevelingen. Het onderzoeksteam draagt zorg voor de verificatie van de feitelijke juistheid van de nota van bevindingen bij de onderzochte instantie(s). De definitieve nota die aldus ontstaat, vormt het sluitstuk van de fase van het feitelijke onderzoek. Het is een intern Rekenkamerstuk ten behoeve van de rapportagefase.

3.5. Rapportage

In het onderzoeksproces is in 1996 een duidelijke scheiding aangebracht tussen de fase van het onderzoek (afgesloten met de nota van bevindingen) en de rapportagefase. Deze start met het zogenaamde vierhoeksoverleg. Dit is het moment waarop de specifieke deskundigheid van verschillende schakels in de organisatie bijeenkomt en afstemming plaatsvindt over de wijze waarop de onderzoeksresultaten benut kunnen worden. De deelnemers aan het vierhoeksoverleg zijn het eerst verantwoordelijke collegelid, de desbetreffende onderzoeksdirecteur, de projectleider van het onderzoek en een redacteur. Doel van het overleg is het bereiken van overeenstemming over de af te geven «boodschap» en over de hoofdstructuur van het op te stellen rapport.

De projectleider formuleert hiertoe een *rapportagevoorstel*, waarin wordt ingegaan op de vorm, hoofdinhoud (oordelen, aanbevelingen) en presentatie van het rapport dat de Rekenkamer zou moeten uitbrengen. Daarbij bestaat ook de mogelijkheid dat op grond van de onderzoeksresultaten en externe ontwikkelingen voorgesteld wordt géén rapport uit te brengen.

Het collegelid beoordeelt of bevindingen en voorgestelde oordelen en aanbevelingen met elkaar in overeenstemming zijn en belicht in het overleg de voorstellen vanuit de bestuurlijke rol, waarbij hij of zij de nadruk legt op politiek-maatschappelijke effecten van bestuurlijke oordelen en aanbevelingen. De bijdrage van de onderzoeksdirecteur komt voort uit zijn kennis van het (lopende) onderzoek en van ontwikkelingen in het overheidsbeleid; hij bewaakt bijvoorbeeld de consistentie met ander onderzoek. De redacteur concentreert zich op de vraag welke presentatie het meest bijdraagt aan het beoogde effect en bewaakt het streven naar toegankelijke (heldere en beknopte) producten.

Op basis van de uitkomsten van het vierhoeksoverleg stelt het College een *conceptrapport* vast.

3.6. Hoor en wederhoor

Hoewel hiertoe geen wettelijke verplichting bestaat, acht de Rekenkamer het gewenst het principe van hoor en wederhoor toe te passen door de betrokken bewindspersoon om een schriftelijke reactie te vragen op het conceptrapport, alvorens dit definitief vast te stellen en te publiceren. In principe hanteert de Rekenkamer hierbij een reactietermijn van vier weken. De hoofdlijnen van de ministeriële reactie worden opgenomen in het uiteindelijke rapport en in voorkomende gevallen voorzien van een nawoord van de Rekenkamer.

Wanneer het onderzoek betrekking heeft op een met het Rijk verbonden

orgaan, wordt gewoonlijk ook het bestuur van dit orgaan om een reactie gevraagd.

De gewenste vertrouwelijkheid in de hoor-en-wederhoorfase wordt in toenemende mate ondergraven doordat over de inhoud van concept-rapporten vroegtijdige berichtgeving in de media plaatsvindt. Dit verschijnsel doet zich ook steeds meer voor als onderzoek nog in de uitvoeringsfase verkeert.

Het risico op uitlekken van informatie is alleen uit te sluiten door de procedures voor ambtelijke verificatie van bevindingen en voor het bestuurlijk wederhoor af te schaffen. De Rekenkamer acht dit echter ongewenst, gezien het belang van deze elementen voor het onderzoeksproces. Wel heeft zij de departementen begin november maatregelen in overweging gegeven om de kans op lekken te beperken. Van de zijde van de Rekenkamer is aangegeven dat in de toepassing van de procedures maximale voorzichtigheid in acht zal worden genomen. De Rekenkamer bestudeert de mogelijkheden om ook zelf de procedures aan te scherpen.

3.7. Publicatie

Rapporten van de Rekenkamer zijn openbare stukken. Het College biedt de publicaties aan aan de regering en aan de Staten-Generaal. In 1996 zijn in het publicatiebeleid wijzigingen doorgevoerd, onder meer gericht op spreiding van publicaties over het jaar. Deze komen afzonderlijk aan de orde in hoofdstuk 5.

De Rekenkamer is in 1996 aandacht blijven schenken aan de presentatie van haar rapporten. Zo hanteert zij als lijn dat voor de betrokken Kamercommissie desgewenst een briefing wordt verzorgd over de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek. Gezien de positieve ervaringen hiermee is zij er begin 1997 toe overgegaan bij wijze van experiment daaraan voorafgaande ook een briefing te verzorgen voor de desbetreffende bewindspersonen. Medio 1997 zal dit experiment worden geëvalueerd.

Na afloop van de briefing aan de Tweede Kamer geeft de Rekenkamer het rapport vrij voor de media met daarbij gevoegd een persbericht. Desgevraagd wordt van de zijde van het College toelichting op het rapport gegeven, in een enkel geval door middel van een persconferentie.

Ook op andere wijze tracht de Rekenkamer met de presentatie van het onderzoek bij te dragen aan de benutting en de acceptatie ervan. Zij stimuleert de medewerkers om door middel van publicaties in vakliteratuur en presentaties tijdens seminars en dergelijke haar onderzoeksresultaten toegankelijk te maken voor geïnteresseerden. Met deze activiteiten wordt eveneens beoogd de discussie met externen te benutten voor het eigen onderzoek. Uit een inventarisatie van de in 1996 gehouden presentaties blijkt dat vooralsnog vooral de publicatie van het doelmatigheidsonderzoek op deze wijze wordt ondersteund.

3.8. Nazorg

3.8.1. Effectmeting

Een van de laatste stappen in het onderzoeksproces is het in kaart brengen van de effecten van gepubliceerd onderzoek en de mate waarin deze bijdragen aan het beoogde doel, te weten het leveren van een bijdrage aan de verbetering van het functioneren van het Rijk en instellingen buiten het Rijk. De bereikte effecten kunnen talrijk van aard zijn: concrete verbeteringen, toezeggingen van ministers, nader onderzoek door derden, preventieve werking, maatschappelijke en politieke discussie etcetera.

Het doel van het inventariseren van effecten is tweeledig: enerzijds het benutten van de uitkomsten voor het eigen werk (leereffect), anderzijds

het geven van inzicht in de resultaten aan anderen opdat deze een gefundeerd oordeel kunnen vellen over de activiteiten (verantwoording).

Effectmeting is de laatste jaren binnen de Rekenkamer op gang gekomen. In het vorige jaarverslag werd een eerste aanzet gegeven tot het geven van inzicht. In hoofdstuk 6 van dit verslag wordt ingegaan op de in 1996 geboekte resultaten. Een stap die hiermee verband houdt is de invoering van het instrument zelfevaluatie.

3.8.2. Zelfevaluatie

Het systeem van zelfevaluatie houdt in dat drie maanden na publicatie van een onderzoek het onderzoeksteam de geleverde kwaliteit van onderzoeksproduct en -proces beoordeelt. Deze eigen beoordelingen zijn onderwerp van bespreking tot op het hoogste managementniveau, zowel elk afzonderlijk als op grond van centrale analyse van de evaluatie-resultaten. Met de zelfevaluatie wordt beoogd een intern leerproces over de kwaliteit van product en proces op gang te brengen. Tevens levert de zelfevaluatie de fundamenteën van de in- en externe verantwoording.

Bij de beoordeling worden drie «kwaliteitsclusters» onderscheiden:

- strategische productkwaliteit
- technische productkwaliteit
- proceskwaliteit

De strategische productkwaliteit heeft betrekking op het doel dat de Rekenkamer wil bereiken: het toetsen en verbeteren van het functioneren van het Rijk en instellingen buiten het Rijk. Het uitgangspunt is dat ieder onderzoek een bijdrage dient te leveren aan de realisatie van deze doelstelling.

De technische productkwaliteit heeft betrekking op de bevindingen, oordelen en aanbevelingen van het onderzoek. Hieraan worden de volgende eisen gesteld:

- *onderbouwing*. Dit betekent dat de bevindingen geldig en betrouwbaar zijn. Metingen moeten feitelijk zijn verricht en herhaling van het onderzoek zou tot dezelfde bevindingen moeten leiden. Voor de oordelen houdt de eis van onderbouwing in dat deze niet «uit de lucht mogen komen vallen», maar logischerwijs voortvloeien uit de bevindingen;
- *consistentie*. Dit betekent dat oordelen en aanbevelingen binnen hetzelfde onderzoek en tussen verschillende onderzoeken in overeenstemming met elkaar moeten zijn. Een onderzoek voldoet hieraan wanneer in gelijke gevallen gelijk is geoordeeld en bijvoorbeeld de aanbevelingen een logische relatie hebben met de oordelen;
- *toegankelijkheid*. Hiermee wordt bedoeld dat de boodschap beknopt en helder wordt verwoord, opdat deze geen misverstanden oproept en door de beoogde lezer gemakkelijk begrepen kan worden.
- *objectiviteit*. Hieraan wordt voldaan wanneer de bevindingen en oordelen gescheiden worden gepresenteerd. Ook het opnemen van positieve oordelen, die uit het onderzoek voortvloeien, behoort tot dit criterium.

Aan het onderzoeksproces worden de volgende eisen gesteld:

- *zorgvuldigheid jegens gecontroleerden*. Dit betekent dat de gecontroleerde instanties zo volledig mogelijk over de opzet en het verloop van het onderzoek worden geïnformeerd en de gelegenheid krijgen de feitelijke gegevens te verifiëren. Ook dient de reactie van bewindspersonen op het conceptrapport, de oordelen en aanbevelingen zo juist en verantwoord mogelijk in de publicatie te worden verwerkt.
- *doelmatigheid*. Hieraan wordt voldaan wanneer de uiteindelijke resultaten overeenstemmen met hetgeen hierover in het onderzoeksvoorstel is beloofd. Daarnaast geldt hier de eis van efficiëntie. Dit betekent

dat de geplande kosten en doorlooptijd van het onderzoek zonder tussentijdse toestemming niet mogen zijn overschreden.

- *controleerbaarheid*. Dit betekent dat het verloop van het onderzoeksproces achteraf op eenvoudige wijze te reconstrueren moet zijn door (in- of externe) derden.
- *optimaal functioneren kwaliteitswaarborgen*. Hiermee wordt bedoeld op de bijdrage van diverse actoren en hun invloed op het proces en het product.

De evaluaties die sinds april 1996 zijn verricht vormen thans onderwerp van analyse. Ten behoeve van het Verslag 1997 (dat in maart 1998 verschijnt) zal op grond hiervan de eerste verantwoordingsinformatie over de proces- en productkwaliteit beschikbaar komen.

4. ONDERZOEKSPROGRAMMA

4.1. Realisatie programma 1996–1997

In het Verslag 1995 publiceerde de Rekenkamer voor het eerst haar onderzoeksprogramma. Daarbij werd aangegeven dat het programma betrekking had op de jaren 1996, 1997 en voor een deel ook 1998.

In totaal werden in het programma 135 onderzoeken genoemd. Over de voortgang van deze onderzoeken is het volgende te melden:

- 55 onderzoeken werden in 1996 gepubliceerd; achttien maal leidde dit tot een afzonderlijk uitgebracht rapport; de overige onderzoeken werden voornamelijk opgenomen in de bundel Rechtmatigheidsonderzoek 1995;
- 68 onderzoeken zullen in 1997–1998 tot een afronding komen; deze zijn overgebracht naar het nieuwe programma;
- 12 onderzoeken zijn van het programma afgevoerd.

De redenen om onderzoeken van het programma af te voeren lopen uiteen. Sommige onderzoeken bleken nog voor er mee begonnen was niet meer opportuun, bijvoorbeeld omdat het departement inmiddels zelf relevant onderzoek was begonnen en de toegevoegde waarde van het Rekenkameronderzoek te beperkt werd geacht. Andere onderzoeken leverden, nadat er mee begonnen was, niet het te verwachten resultaat op en werden om die reden gestaakt. Tot slot is aan sommige onderzoeken die voor het nieuwe programma 1997–1998 (en voor een deel ook 1999) van belang werden geacht een hogere prioriteit gegeven dan aan voorgenomen onderzoeken uit het «oude» programma.

Een opsomming van de afgevoerde onderzoeken is opgenomen in bijlage 1.

Tot slot kan worden gemeld dat in enkele gevallen onderzoek is ingelast dat niet op het programma stond. Een voorbeeld is het onderzoek «Aanleg Maaskaden», dat in uitvoering werd genomen op verzoek van de minister van Verkeer en Waterstaat.

4.2. Totstandkoming van het onderzoeksprogramma 1997–1998

Met de totstandkoming van het onderzoeksprogramma 1997–1998 is in het voorjaar 1996 begonnen. Dat hield in het systematisch verzamelen van informatie en het uitwerken van samenhangende onderzoeksthema's. Bij het verzamelen en selecteren van concrete onderwerpen vindt een wisselwerking plaats tussen centrale sturing op hoofdlijnen en gedachten aan de basis van de Rekenkamer over het reilen en zeilen op de verschillende beleidsterreinen. Hierbij baseert de Rekenkamer zich mede op het onderzoek waartoe de ministeries zelf verplicht zijn. In het rechtmatigheidsonderzoek betreft dit met name de ver ontwikkelde departementale accountantscontroles. Op het doelmatigheidsterrein is de ontwikkeling van systematisch evaluatie-onderzoek nog volop gaande. Informatie over de stand van zaken is opgenomen in bijlage 2.

Uiteindelijk moet elk concreet Rekenkameronderzoek een bijdrage leveren aan het toetsen en verbeteren van het functioneren van het Rijk en instellingen buiten het Rijk. Bij dit selectieproces zijn de volgende aspecten leidend:

- *toegevoegde waarde*: het betreft onderzoek dat niet, of op korte termijn zal worden uitgevoerd door derden;
- *risico's*: het betreft een onderwerp waarbij belangrijke risico's of vermoedens bestaan van onrechtmatigheid en/of ondoelmatigheid;
- *financieel en politiek-maatschappelijk belang*: het betreft een onderwerp dat een substantieel financieel belang kent en bij voorkeur gedurende een langere periode politiek-maatschappelijk van belang is.

Voor de centrale sturing op hoofdlijnen heeft de Rekenkamer enkele terreinen gedefinieerd waaraan zij specifieke aandacht wil schenken. Het gaat om de volgende aandachtsgebieden.

Effecten van beleid

De lijn van de vorige jaren voortzettend, wil de Rekenkamer ook in de komende jaren aandacht geven aan de effectiviteit van het beleid: de praktische werking en werkbare effecten van beleid. Effectiviteitsonderzoek in de meest strikte zin betekent het aantonen van de causale relatie tussen beleid en maatschappelijke effecten, hetgeen een lastige opgave blijkt. Veelal ligt daarom het accent op het in kaart brengen van concrete prestaties van beleidsuitvoerende organisaties. Immers deze prestaties kunnen gezien worden als een noodzakelijke voorwaarde voor het bereiken van de uiteindelijke doelen.

Onderzoek bij instellingen buiten het Rijk

Zoals in het *Woord vooraf* van dit verslag is aangegeven is de kwaliteit van het financieel beheer en de de verantwoordingsinformatie van instellingen buiten het Rijk een belangrijk onderzoeksthema voor de komende jaren, waarmee voortgebouwd wordt op het programma voor eerder jaren. Bijzondere aandacht gaat uit naar de scheiding dan wel vermenging van publieke en private activiteiten van organisaties en naar het toezicht op de taakuitvoering van organen buiten het Rijk. Er zal een analyse worden verricht van eerder onderzoek van de Rekenkamer naar het onderwerp «toezicht».

Integriteit en misbruik en oneigenlijk gebruik

De aandacht die de Rekenkamer schenkt aan integriteit hangt ten nauwste samen met het door de ministerie van Binnenlandse Zaken geïnitieerde beleid. Zo heeft het in 1994 voor de departementen een stappenplan uitgestippeld voor het opzetten van een integriteitsbeleid. De Rekenkamer beziet bij haar regulier onderzoek de vorderingen die de departementen maken. Kernvraag is dus steeds of er voldoende maatregelen zijn genomen ter voorkoming en bestrijding van aantasting van de integriteit in de openbare sector. Gelijkzeitig met het Verslag 1995 publiceerde de Rekenkamer een eerste rijksbrede stand van zaken. Zij is voornemens hierop in het voorjaar 1998 een vervolg te geven.

Het thema *misbruik en oneigenlijk gebruik* van subsidies en dergelijke leunt sterkt tegen *integriteit* aan. Op dit terrein heeft de Rekenkamer in het kader van haar rechtmatigheidsonderzoek de laatste jaren veel onderzoek verricht. Zij heeft hierover in haar rapporten bij de financiële verantwoording van de laatste jaren systematisch gerapporteerd. Ook over dit thema zal in 1998 een analyse van de onderzoeksbevindingen van de laatste jaren worden gepresenteerd.

Speerpunten

Naast de hiervoor genoemde aandachtsgebieden richt de Rekenkamer haar onderzoek op enkele speerpunten in haar onderzoek. De in 1996 gehanteerde vier speerpunten waren: *Europa, milieu, rechtshandhaving en publieke infrastructuur*. Deze gelden ook voor de komende jaren en zijn herkenbaar in het nieuwe programma.

4.3. Onderzoeksprogramma 1997–1998

Het onderzoeksprogramma 1997–1998 omvat in totaal 115 onderzoeken. In het programma zijn dit jaar ook de onderzoeken naar de financiële verantwoording van de ministeries vermeld, zowel de onderzoeken op dat terrein die in 1997 tot publicatie leiden als die dat doen in 1998.

De omvang van de geselecteerde onderzoeken loopt sterk uiteen wat betreft het (financiële) belang van het onderzoeksobject als wat betreft de ingezette onderzoekscapaciteit. Ook de doorlooptijd van de onderzoeken varieert sterk, van minder dan een half jaar tot soms twee jaar. Over een aanzienlijk aantal onderzoeken zal daarom in 1998 en in een enkel geval 1999 worden gerapporteerd.

In hoofdstuk 3 van dit verslag zijn de achtereenvolgende fasen in het onderzoeksproces beschreven. Hieruit blijkt dat in het proces momenten zijn ingebouwd waarop besloten kan worden tot wijziging van het oorspronkelijke plan. Het onderzoek kan bijvoorbeeld versneld of vertraagd worden, het kan worden gecombineerd met ander onderzoek of het kan inhoudelijk een andere wending krijgen bijvoorbeeld gelet op bestuurlijke en/of politieke ontwikkelingen. Ook kan het al dan niet tijdelijk stopgezet worden, omdat er andere prioriteiten zijn. Dit alles zorgt ervoor dat de onderzoeksresultaten van de Rekenkamer zo goed mogelijk aansluiten bij de meest actuele stand van zaken.

Ook het programma 1997–1998 heeft dus een dynamisch karakter. Uiteraard is de kans op wijzigingen in het programma het grootst voor of bij de start van het onderzoek. Gaandeweg het proces neemt de kans op wijzigingen af. Daarom wordt bij de presentatie onderscheid gemaakt in vier groepen van onderzoeken:

- onderzoeken die in de eerste drie maanden van 1997 zijn gepubliceerd;
- onderzoeken die naar verwachting in het komende trimester (tot aan het zomerreces) tot een publicatie zullen leiden; deze onderzoeken bevinden zich in of vlak vóór de fase van correspondentie met de verantwoordelijke minister;
- lopend onderzoek;
- onderzoek in voorbereiding.

Het overzicht van aanstaande publicaties zal dit jaar drie keer worden verstrekt; behalve in dit verslag zal dit gebeuren na het zomerreces en in december. Daarbij zullen ook de belangrijkste wijzigingen in het programma (als die er zijn) worden aangegeven.

Het programma 1997–1998 is hierna weergegeven.

Programma 1997-1998

Algemene Zaken

Lopend onderzoek

● **Financieel beheer bij de Rijksvoorlichtingsdienst**

..... Onderzoek naar het belang van enkele knelpunten in het financieel beheer bij de Rijksvoorlichtingsdienst.

Buitenlandse Zaken

Lopend onderzoek

● **Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO)**

..... Onderzoek naar de toezichtsrelatie tussen de FMO en de Staat.

● **Programmahulp**

..... Vervolgonderzoek naar de doelgerichtheid van programmahulp en het zicht van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking op de effecten ervan.

● **Financieel beheer tijdens reorganisatieperiode Herijking buitenlands beleid**

..... Onderzoek naar het financieel beheer tijdens de reorganisatieperiode als gevolg van de herijking van het buitenlands beleid.

Onderzoek in voorbereiding

● **Nieuwe financiële functie van het ministerie**

..... Onderzoek naar de opzet en werking van de nieuwe, sterk gedecentraliseerde, financiële functie.

Justitie

Gepubliceerd in januari-maart 1997

● **Nationaal Schengen Informatie Systeem** (kamerstuk 25 200)

Publicatie vóór het zomerreces 1997

● **Heenzendingen**

..... Onderzoek naar de oorzaken van het tekort aan celcapaciteit en naar de rechtshandhaving ten aanzien van heengezonden verdachten.

Lopend onderzoek

● **Verbetering administratieve organisatie en accountantscontrole**

..... Onderzoek gericht op de vraag of de in het rapport financiële verantwoording 1995 gemelde problemen zijn opgelost.

● **Voorkoming en bestrijding misbruik en oneigenlijk gebruik reclasseringsregeling**

..... Onderzoek gericht op de vraag of de in het rapport financiële verantwoording 1995 gemelde problemen zijn opgelost.

● **Centrale Recherche Informatiedienst (CRI)**

..... Onderzoek naar het functioneren van de CRI.

Onderzoek in voorbereiding

● **Verwijdering vreemdelingen**

..... Onderzoek naar het beleid voor het uitzetten van vreemdelingen die niet meer in Nederland mogen verblijven.

- **Jeugdbescherming**

- Onderzoek naar de aansluiting tussen de capaciteit voor en de vraag naar jeugdbescherming.

- **Ontvangsten Plukze-wet**

- Onderzoek naar de wijze waarop de plukze-opbrengsten worden geraamd en welke factoren van invloed zijn op de jaarlijks tegenvallende opbrengsten.

Binnenlandse Zaken

Publicatie vóór het zomerreces 1997

- **Politiesterkte**

- Vervolgonderzoek naar de ontwikkeling van het politiebudget en van de politiesterkte en naar de informatievoorziening hierover.

Lopend onderzoek

- **Hoge Colleges van Staat**

- Onderzoek naar de bestuurlijke informatievoorziening en verantwoording in het kader van het financieel beheer van de Hoge Colleges van Staat.

- **Sociale vernieuwing**

- Onderzoek naar de vormgeving en monitoring van de resultaten van sociale vernieuwing op gemeentelijk niveau en naar de rol van de minister hierbij.

- **Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD)**

- Onderzoek naar het functioneren van de BVD.

- **Inzetbaarheid materieel bij rampen**

- Onderzoek naar de inzetbaarheid van brandweermaterieel bij rampen.

- **Jaarrekening 1995 Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP)**

- Rechtmatigheidsonderzoek naar de jaarrekening 1995 van het ABP.

Onderzoek in voorbereiding

- **Financiële infrastructuur politieregio's**

- Onderzoek naar het financieel beheer bij de politieregio's.

- **Voorschottenadministratie**

- Onderzoek naar de juistheid en volledigheid van de voorschottenadministraties bij departementsonderdelen van het ministerie.

- **Toedeling van EG-structuurfondsen aan andere overheden in Nederland**

- Onderzoek naar de vervulling van de rol van het Ministerie van Binnenlandse Zaken als coördinerend ministerie voor het EG-beleid en het URBAN-initiatief voor andere Nederlandse overheden.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Gepubliceerd in januari-maart 1997

- **Beheersing vervangingsuitgaven primair en voortgezet onderwijs**

- (kamerstuk 25 220)

Lopend onderzoek

- **Leerlingwezen**

- Onderzoek naar de beleidsvoorbereiding van de Wet educatie en beroeps- onderwijs en de Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekering.

● **Regelingen aanvullende formatie in het voortgezet onderwijs**

..... Onderzoek naar de inzet van formatie, de besteding van gelden, de doelbereiking en de uitvoeringskosten van een aantal bijzondere bekostigingsregelingen.

● **Controle en sanctiebeleid**

..... Onderzoek naar de opzet en werking van dit beleid.

● **Voorkoming en bestrijding misbruik en oneigenlijk gebruik regeling bekostiging basiseducatie**

..... Onderzoek gericht op het beantwoorden van de vraag of de in het rapport financiële verantwoording 1995 gemelde problemen zijn opgelost.

● **Toezicht op kunstfondsen**

..... Onderzoek gericht op het beantwoorden van de vraag of de in het rapport financiële verantwoording 1995 gemelde problemen zijn opgelost.

Onderzoek in voorbereiding

● **Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen**

..... Onderzoek naar de effectiviteit en kosten van de instrumenten voor kwaliteitsborging bij lerarenopleidingen voor zowel basis als voortgezet onderwijs.

Financiën

Publicatie vóór het zomerreces 1997

● **Beursgang en BTW-invoering (KPN)**

..... Onderzoek naar het verkoopproces van 30% van de aandelen (Koninklijke PTT Nederland (KPN)) en naar de BTW-invoering.

● **Informatiebeveiliging Belastingdienst**

..... Vervolgonderzoek naar de informatiebeveiliging bij netwerken van personal computers bij eenheden van de Belastingdienst.

Lopend onderzoek

● **Interne verrekenprijzen**

..... Onderzoek naar de wijze waarop de Belastingdienst omgaat met de problematiek van verrekenprijzen voor de heffing van vennootschapsbelasting in grensoverschrijdende situaties.

● **Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD)**

..... Onderzoek naar het functioneren van de FIOD.

● **Internationale uitwisseling van belastinggegevens**

..... Onderzoek naar de gegevensuitwisseling tussen de belastingdiensten van de EU-lidstaten op het gebied van directe belastingen. Gezamenlijk onderzoek van twaalf rekenkamers, waarbij de Algemene Rekenkamer als coördinator optreedt.

● **Fiscale behandeling steekpenningen**

..... Onderzoek naar het beleid van de Belastingdienst inzake steekpenningen en de gevolgen van dit beleid voor de internationale concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven.

● **Intracommunautaire BTW-fraude**

..... Onderzoek naar het functioneren van instanties die op nationaal en communautair niveau bevoegdheden hebben inzake controle van BTW- en fraudebestrijding,

met name wat de aspecten betreft die een duidelijk communautair effect hebben. Gezamenlijk onderzoek met de Europese Rekenkamer; eenzelfde onderzoek vindt in vijf andere lidstaten plaats.

Voorkoming en bestrijding misbruik en oneigenlijk gebruik vennootschapsbelasting

Onderzoek naar de toepassing van het beleid tegen misbruik en oneigenlijk gebruik op het terrein van de vennootschapsbelasting.

Onderzoek in voorbereiding

Voorkoming en bestrijding misbruik en oneigenlijk gebruik loonbelasting

Onderzoek naar de toepassing van het beleid tegen misbruik en oneigenlijk gebruik op het terrein van de loonbelasting.

Defensie

Gepubliceerd in januari-maart 1997 **Financieel inzicht in vredesoperaties** (kamerstuk 25 250)

Publicatie vóór het zomerreces 1997 **Bodemsaneringprogramma Defensie**

Onderzoek naar wijze waarop Defensie sinds 1991 gestalte heeft gegeven aan de schoonmaak van vervuilde grond op haar terreinen. Ingegaan wordt op de onderbouwing van de saneringsdoelstelling en de informatie die nodig is voor de uitvoering en evaluatie van het beleid.

Onderzoek in voorbereiding

Milieubeleid voor militaire geluidshinder

Onderzoek naar de uitvoering van het beleid dat de krijgsmachtdelen voeren ter beperking van geluidshinder.

Werving, selectie en opleiding defensiepersoneel

Onderzoek naar de doelmatigheid van de personeelsvoorziening van Defensie, toegespitst op het beroepsleger.

Aanschaf F 16-vliegtuigen

Onderzoek naar het financieel beheer en het handelen in internationaal verband in het kader van het aanschaffingsprogramma voor F 16-gevechtsvliegtuigen.

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Publicatie vóór het zomerreces 1997 **Afvalpreventiebeleid**
Onderzoek naar de doelbereiking en de doorwerking van het rijksbeleid gericht op de preventie van gevaarlijke afvalstoffen.

Lopend onderzoek

Informeel opdrachten

Onderzoek gericht op de vraag of de in het rapport financiële verantwoording 1995 gemelde problemen zijn opgelost.

Programma Justitie Rijksgebouwendienst

Onderzoek naar het JR120-programma voor de verbetering en uitbreiding van de huisvesting van justitiële diensten (zoals de gerechtelijke organisatie en het gevangeniswezen).

Onderzoek in voorbereiding

Effectiviteit Rijks Planologische Dienst binnen nationaal ruimtelijk beleid

Onderzoek naar de taakuitvoering en effectiviteit van de RPD en de knelpunten die zich daarbij voordoen.

Verkeer en Waterstaat

Lopend onderzoek

- **Het verhalen van de kosten van bodemsanering**

..... Onderzoek naar het toezicht op de vaststelling van de kosten van bodemsanering en het verhalen van die kosten op belanghebbenden.

- **Verwijderingsbijdrage voor auto's**

..... Onderzoek naar de doelmatigheid van het beleid voor de verwijdering van autowrakken in het algemeen en over het instrument 'algemeen verbindend verklaren van de verwijderingsbijdrage voor auto's' in het bijzonder.

- **Contracten voor grond-, weg- en waterbouw**

..... Onderzoek gericht op de vraag of de in het rapport financiële verantwoording 1995 gemelde problemen bij de contracten volgens toezeggingen daaromtrent zijn opgelost.

- **Voorkoming en bestrijding misbruik en oneigenlijk gebruik**

- **Wet verontreiniging oppervlaktewater**

..... Onderzoek gericht op de vraag of de in het rapport financiële verantwoording 1995 gemelde problemen zijn opgelost.

- **Kustwacht**

..... Onderzoek naar de taakuitvoering van het kustwachtcentrum.

- **Financiering Nederlandse Spoorwegen door het Rijk**

..... Onderzoek naar de rijksbijdragen aan de NS.

- **NV Verenigd Streekvervoer Nederland**

..... Onderzoek naar de doelmatigheid en de rechtmatigheid van de rijksbijdrage voor streekvervoer.

Onderzoek in voorbereiding

- **Financiële condities bij subsidies/rijksbijdragen**

..... Onderzoek naar de kwaliteit van de regelgeving en het financieel beheer bij het verstrekken van rijksbijdragen en subsidies.

- **Uitvoering publieke taken door de Nederlandse Spoorwegen**

..... Onderzoek naar de realisatie van het verzelfstandigingsproces van de NS, de wijze waarop de NS uitvoering geeft aan publieke taken en de wijze waarop het ministerie deze financiert en op de uitvoering toezicht houdt.

- **Verruiming vaarweg Westerschelde**

..... Onderzoek in samenwerking met het Belgische Rekenhof naar de uitvoering van het verdrag tussen Nederland en het Vlaams Gewest tot uitdieping en verruiming van de vaarweg in de Westerschelde.

- **Betuweroute**

..... Onderzoek naar de voorbereiding en planvorming, de opzet en werking van de projectorganisatie en de uitvoering van de eerste fase van de Betuweroute, de Havenspoorlijn.

Economische Zaken

Publicatie vóór het zomerreces 1997

● **Programma samenwerking Oost-Europa**

Onderzoek naar de doeltreffendheid en het financieel beheer van het samenwerkingsprogramma.

Lopend onderzoek

● **Financieel beheer Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)**

Onderzoek gericht op de vraag of de in het rapport financiële verantwoording 1995 gemelde problemen bij het CBS zijn opgelost.

Onderzoek in voorbereiding

● **Rol van de overheid in de aardgassector**

Onderzoek naar de rol en deelname van de overheid in de winning, verkoop en opbrengst van aardgas.

● **Verzelfstandigde organisaties op EZ-terrein**

Inventarisatie en onderzoek naar de publieke verslaglegging en mogelijk de bedrijfsprocessen beheer en bestuur van met het ministerie verbonden organisaties en het toezicht daarop.

● **Exportcontrole**

Onderzoek of Nederland de EU-verordening voor de exportcontrole op goederen die zowel een civiel als militaire bestemming kunnen hebben, op doeltreffende wijze uitvoert en of de minister zijn verantwoordelijkheid hiervoor kan waarmaken.

● **Compensatiebeleid Koninklijke Luchtmacht**

Onderzoek naar compensatie-orders bij aanschaffing van materieel.

Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Publicatie vóór het zomerreces 1997

● **Plattelandprojecten**

Onderzoek naar de voorbereiding van (mede met Europees geld gefinancierde) projecten in het kader van de plattelandontwikkeling.

Lopend onderzoek

● **Onderhoud administratieve organisatie**

Onderzoek gericht op de vraag of de in het rapport financiële verantwoording 1995 gemelde problemen zijn opgelost.

● **Accountantscontrole en saldibalans Landbouw-Egalisatiefonds, afdeling B**

Onderzoek gericht op de vraag of de in het rapport financiële verantwoording 1995 gemelde problemen zijn opgelost.

● **Vleeskeuringen**

Onderzoek naar het beleid en de uitvoering van de keuringen in de vleessector.

Onderzoek in voorbereiding

● **Afvoer door de tweede ring**

Onderzoek naar de onttrekking van niet volwaardige producten aan het voedingsmiddelen circuit en het toezicht van de overheid hierop.

● **Nederlands beleid voor de wetlands (beschermde waterrijke gebieden)**

Onderzoek naar de ontwikkeling en uitvoering van het nationale beleid voor de Nederlandse, inclusief de grensoverschrijdende wetlands. Het verkrijgen van

.....
inzicht in het internationale beleid dat is gericht op ontwikkelingssamenwerking
op het gebied van wetlands en op het voorkomen van schade door projecten
waar de Nederlandse overheid bij betrokken is.
.....

● **Scheiding publieke/private taken**

.....
Onderzoek naar het scheiden van publieke en private taken bij enkele met het
ministerie verbonden instellingen.
.....

● **Landbouw-Egalisatiefonds**

.....
Onderzoek naar de maatregelen ter zake van een ordelijk en controleerbaar
financieel beheer en een rechtmatige uitvoering van de in het fonds
verantwoorde Europese geldstromen voor landbouwbeleid in Nederland.
.....
Nagegaan wordt of samenwerking met andere rekenkamers mogelijk is.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Publicatie vóór het zomerreces 1997

● **Ontvlechting in de sociale zekerheid**

.....
Onderzoek naar de scheiding dan wel vermenging van publieke taken en private
activiteiten bij uitvoeringsinstellingen van sociale verzekeringen en de gevolgen
van eventuele vermenging voor de uitvoering van de publieke taken.
.....

● **Fonds Voorheffing Pensioenverzekering**

.....
Onderzoek naar de actualiteit en de uitvoerbaarheid van de Wet fonds voorhef-
fing pensioenverzekering en (de naleving van) de regeling krachtens deze wet.
.....

Lopend onderzoek

● **Uitvoering Europees Sociaal Fonds door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie**

.....
Onderzoek naar de wijze waarop de minister zijn verantwoordelijkheden voor
dit fonds uitoefent ten opzichte van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie en naar
het financieel beheer van het fonds door deze organisatie.
.....

● **Rijksbijdragen in de sociale zekerheid**

.....
Onderzoek naar de doelmatigheid en het financieel beheer van rijksbijdragen
die mede dienen ter financiering van onder andere de Ziekenfondswet, de
Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en de Algemene Kinderbijslagwet.
.....

● **Electronisch berichtenverkeer sociale zekerheid**

.....
Onderzoek bij enkele uitvoeringsorganisaties op het terrein van de sociale
zekerheid naar het elektronische berichtenverkeer ter bestrijding van misbruik
en oneigenlijk gebruik.
.....

Onderzoek in voorbereiding

● **Functioneren bedrijfsbureaus**

.....
Onderzoek naar het functioneren van de decentrale financiële functie binnen
het ministerie.
.....

● **Rijksconsulenten**

.....
Onderzoek naar het functioneren van rijksconsulenten.
.....

● **Illegale arbeid**

.....
Onderzoek naar de effectiviteit van de controles van de inspectiedienst SZW
en van andere betrokken instanties bij het bestrijden van illegale arbeid, koppel-
bazerij en werkgeversfraude.
.....

● **Publieke verslaglegging Arbeidsvoorzieningsorganisatie**

Onderzoek naar de externe verantwoordingsinformatie van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie.

● **Publieke verslaglegging sociale zekerheid**

Onderzoek naar de verslaggeving van de Sociale Verzekeringsbank, bedrijfsverenigingen en uitvoeringsinstellingen, ziekenfondsen en uitvoeringsorganen
Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Gepubliceerd in januari-maart 1997

● **Wet op de toegang tot ziektekostenverzekeringen** (kamerstuk 25 235)

● **Zicht en toezicht op gevolgen concernvorming zorgverzekeraars**

(kamerstuk 25 236).

Publicatie vóór het zomerreces

● **Decentralisatieproces maatschappelijke opvang**

Onderzoek naar het verloop en de doelmatigheid van het decentralisatieproces van de maatschappelijke opvang.

Lopend onderzoek

● **Inspectie voor de Gezondheidszorg**

Onderzoek naar het toezicht door de inspectie, waaronder dat op de naleving van de bevindingen, en naar de uitoefening van de taak ten aanzien van de zogenoemde 'Staat van de Gezondheidszorg'.

Onderzoek in voorbereiding

● **Reorganisatie financiële functie**

Onderzoek naar de toereikendheid, ordelijkheid en controleerbaarheid van het financieel beheer na de reorganisatie van de financiële functie.

● **Jaaroverzicht zorg**

Onderzoek naar het tot stand komen van de raming van de kostenontwikkeling in de gezondheidszorg en de mate waarin de geraamde en feitelijke kostenontwikkeling zoals de zorgverzekeraars die volgen, daarmee in overeenstemming zijn.

● **Publieke verslaglegging sociale zekerheid**

Onderzoek naar de verslaggeving van de Sociale Verzekeringsbank, bedrijfsverenigingen en uitvoeringsinstellingen, ziekenfondsen en uitvoeringsorganen
Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten.

Diverse beleidsterreinen

Gepubliceerd in januari-maart 1997

● **Klantgerichtheid publieke dienstverlening** (kamerstuk 25 285)

Publicatie vóór het zomerreces 1997

● **Openingsbalansen**

Onderzoek naar de openingsbalansen van vijf verzelfstandigde rijksdiensten: het Nederlands Inkoop Centrum, het Nederlands Meetinstituut, de Staatsdrukkerij en Uitgeverij, de Postbank en het Kadaster.

● **Herplaatsing en reïntegratie bij het Rijk**

Onderzoek naar de uitvoering en de resultaten van dit beleid, gericht op beperking van het aantal wachtgelders.

Lopend onderzoek

● **Informatievoorziening EU-regelgeving**

Onderzoek naar de wijze waarop de verantwoordelijke ministers zich informeren over de uitvoering van enkele Europese regelingen.

● **Structuurschetsen**

Onderzoek naar het instrument 'structuurschets' als hulpmiddel bij de inrichting van een optimale informatievoorziening binnen de openbare sector.

● **Rapporten bij de financiële verantwoording 1996**

Onderzoeken bij alle departementen en begrotingsfondsen naar het gevoerde financiële beheer en de jaarlijkse financiële verantwoording daarover.

Deze rapporten gaan vergezeld van een 'algemeen gedeelte': algemene conclusies naar aanleiding van de uitkomsten van het rechtmatigheidsonderzoek en signalering van trends en beleidsmatige ontwikkelingen.

● **Grondaankoop door het Rijk**

Onderzoek bij vijf departementen naar het financiële beheer van aan- en verkoop van grond door het Rijk.

● **Garantstelling door de Staat**

Onderzoek naar de financiële risico's, het beleid en het beheer van staatsgaranties.

● **Keuringen**

Rijksbreed onderzoek naar de vormgeving van de op wet- en regelgeving gebaseerde keuringen en naar de doeltreffendheid van keuringen.

● **Informatievoorziening en kengetallen**

Onderzoek naar de totstandkoming en het gebruik van kengetallen in de toelichting op begroting en verantwoording.

● **Controle op internationale organisaties**

Onderzoek naar het toezicht van de departementen op de besteding van contributies of bijdragen aan internationale organisaties.

● **Effecten van allochtonenbeleid**

Onderzoek naar de werking en de effecten van het beleid van het Rijk voor allochtonen.

● **Financiële afwikkeling privatisering ABP**

Onderzoek naar de ordelijkheid en controleerbaarheid van het privatiseringsproces en naar de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de omzetting van de vermogens van de per 1 januari 1996 niet meer bestaande instellingen ABP, DUO, UO en DSZM, naar de vermogens van de nieuwe organisaties Stichting Pensioenfonds ABP, de Stichting Vut-fonds, het FAOP en de USZO.

● **Bestuurlijke inbedding USZO, Vut-fonds en FAOP**

Onderzoek naar de bestuurlijke inbedding van deze nieuwe organisaties op het terrein van de sociale zekerheid.

● **Rapporten bij de financiële verantwoording 1997**

Onderzoeken bij alle departementen en begrotingsfondsen naar het gevoerde financiële beheer en de jaarlijkse financiële verantwoording daarover.

Deze rapporten gaan vergezeld van een 'algemeen gedeelte': algemene conclusies naar aanleiding van de uitkomsten van het rechtmatigheidsonderzoek en signalering van trends en beleidsmatige ontwikkelingen.

● **Aanbesteding**

Rijksbreed onderzoek naar het aanbestedingsproces bij het Rijk, onder andere de naleving van de Europese en nationale regelgeving voor concurrentiestelling.

● **Tussenbalans 'Integriteit'**

Opmaken van een stand van de aandacht van de departementen voor voorkoming en bestrijding van aantasting van de integriteit in de openbare sector.

● **Misbruik en oneigenlijk gebruik**

Overkoepelend (vervolg)onderzoek naar de voortgang van voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik gedurende de afgelopen vijf jaar.

● **Machineleesbare gegevensdragers**

Vervolgonderzoek naar wettelijke en beleidsmatige ontwikkelingen rond het opslaan, bewaren en vernietigen van deze digitale informatiedragers.

● **Procedure 'grote projecten'**

Onderzoek naar het doelbereik van de procedure 'grote projecten' en de mate van aansluiting van het beheer van grote projecten binnen de departementen op de informatiebehoefte van de Tweede Kamer.

● **Betaalorganisaties**

Vergelijkend onderzoek naar betaalorganisaties bij ministeries.

● **Kwaliteit van evaluatie-onderzoeken**

Onderzoek naar de kwaliteit en bruikbaarheid van evaluatie-onderzoeken van de departementen.

● **Territoriale decentralisatie**

Onderzoek naar het decentralisatiebeleid en de mate van doelbereiking.

● **Efficiency/productiviteit**

Onderzoek naar de productiviteit van overheidsorganisaties (inzet van arbeid en andere middelen in relatie tot producten/prestaties).

● **Vierde kaderprogramma onderzoek en technologische ontwikkeling (1994-1995)**

Onderzoek naar de organisatie en uitvoering in Nederland van het 'Vierde Kaderprogramma onderzoek en technologische ontwikkeling' en de wijze waarop de betreffende ministers daarbij zijn betrokken.

● **Systeemevaluatie verklaring van betrouwbaarheid**

..... Onderzoek naar de mate waarin de systeemgerichte aanpak van het rechtmatigheidsonderzoek van enkele nationale rekenkamers aansluit op de behoeften van de Europese Rekenkamer in het kader van de verklaring van betrouwbaarheid.

● **Meta-evaluatie Europa**

..... Overkoepelend onderzoek naar de aspecten van het beheer van en controle op Europese geldstromen waarvoor maatregelen getroffen zouden moeten worden.
..... Dit onderzoek ligt in het verlengde van eerder onderzoek van de Rekenkamer.

● **Toezicht**

..... Overkoepelend (vervolg)onderzoek naar de bevindingen van Rekenkameronderzoek naar het toezicht op met het Rijk verbonden organen.

● **Vermogensvorming bij zelfstandige bestuursorganen**

..... Onderzoek naar de mate van risico van het weglekken van publieke middelen via vermogensvorming bij zelfstandige bestuursorganen.

5. PUBLICATIEBELEID

Het vorige jaarverslag maakte melding van een aantal wijzigingen in het publicatiebeleid. Zo werd aangekondigd dat met ingang van 1996 zou worden overgegaan tot vergaande spreiding van publicaties over het (parlementaire) jaar. Hiermee werd een betere aansluiting op de werkwijze van de Tweede Kamer beoogd. Deze nieuwe lijn heeft in 1996 geleid tot achttien afzonderlijk uitgebrachte rapporten. De verwachting is dat het in 1997 om rond de vijftientig zal gaan.

Een tweede in 1996 ingevoerde wijziging betrof de introductie van een nieuwe rapportagevorm voor afgeronde onderzoeken die niet zozeer de aandacht van de regering als zodanig en de Staten-Generaal behoeven, maar die van de minister en de gecontroleerde instantie. De rapportage wordt in die gevallen primair aan de minister gericht. In 1996 is zesmaal van deze vorm gebruik gemaakt. In het vorige jaarverslag is als gedragslijn aangegeven dat regering en Staten-Generaal van de hoofdlijnen van deze rapportages in kennis zouden worden gesteld in het jaarlijkse verslag (doelmatigheidsonderzoeken) en in de eveneens jaarlijkse rapportage over de financiële verantwoording van het Rijk (rechtmatigheidsonderzoek). Aldus is in de bundel *Rechtmatigheidsonderzoek 1995*¹ gewag gemaakt van de hoofdlijnen van een onderzoek naar het financieel beheer bij de directie Kabinet en Protocol van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en bevat dit verslag de belangrijkste resultaten van vijf doelmatigheidsonderzoeken (zie bijlage 3).

De verwachting is dat in de komende jaren een groeiend aantal onderzoeken zal worden afgesloten met een dergelijke primair aan de minister gerichte rapportage.

Beide hiervoor beschreven rapportagevormen zijn in 1996 vooral gehanteerd voor het doelmatigheidsonderzoek, waarvoor het streven naar spreiding van publicaties over het jaar als gerealiseerd mag worden beschouwd.

Het rechtmatigheidsonderzoek krijgt thans nog voornamelijk een plaats in de jaarlijkse bundel «Rechtmatigheidsonderzoek» die uiterlijk op 1 september wordt gepubliceerd. Het streven is echter om ook een belangrijk deel van de onderzoeken naar het financieel beheer op de ministeries in de loop van het jaar met een rapportage af te sluiten. De resultaten van het jaarlijkse onderzoek naar financiële verantwoordingen van de ministeries zullen krachtens de Comptabiliteitswet wel op één moment gepubliceerd blijven worden. De mogelijkheden om dit moment te vervroegen, opdat de Staten-Generaal nog vóór het zomerreces over de financiële verantwoording van het Rijk zal kunnen beschikken, zijn thans in onderzoek.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 1995–1996, 24 830, nrs 1–2, p. 47.

6. EFFECTEN VAN ONDERZOEK

In het Verslag over 1995 heeft de Rekenkamer een eerste stap gezet in het geven van inzicht in de effecten van haar werk. Daarmee wil zij zowel anderen in staat te stellen zich een oordeel over haar activiteiten te vormen als zelf lering trekken uit de effectanalyses. Dit jaar wordt op de ingeslagen weg voortgegaan. In deze paragraaf wordt uitgebreider aangegeven welke resultaten in 1996 met het onderzoek zijn bereikt. Daarbij past de opmerking dat in absolute zin de effecten van onderzoek niet gemakkelijk zijn vast te stellen. Zelfs al zou bij de aankondiging van een onderzoek een exact beeld van de bestaande situatie bestaan, dan nog zou de situatie na het onderzoek en de mate waarin het onderzoek aan geconstateerde veranderingen heeft bijgedragen niet precies bepaalbaar zijn.

De effecten van onderzoek die in deze paragraaf zijn opgenomen zijn gebaseerd op het in 1996 ingevoerde systeem van zelfevaluatie.

Daarbij zijn de resultaten onderverdeeld naar:

- effecten tijdens het onderzoeksproces;
- toegezegde verbeteringen na afronding van het onderzoek, bijvoorbeeld tijdens de parlementaire behandeling ervan.

Niet meegenomen zijn de effecten die zich vanwege de preventieve werking van Rekenkameronderzoek voordoen. Zo is het geen uitzondering dat alleen al de voorbereiding en aankondiging van een onderzoek tot gewenste verbeteringen leidt.

Tijdens de uitvoering van onderzoek worden op ministeries en bij met het Rijk verbonden organen al vaak aanpassingen doorgevoerd of extra inspanningen verricht om de beoogde verbeteringen tot stand te brengen. Dit jaar heeft de Rekenkamer voor het eerst gegevens hierover verzameld. Het blijkt dat in ongeveer eenderde van de gevallen gedurende het onderzoeksproces door de gecontroleerde instantie verbeteringen worden doorgevoerd. Daarbij gaat het om 50% van de doelmatigheids-onderzoeken en om 25% van de rechtmatigheidsonderzoeken. De aanpassingen zijn zeer verschillend van aard. Zo werden verbeteringen doorgevoerd in de omschrijvingen van taken en bevoegdheden en zijn door accountantsdiensten aanvullende onderzoeken verricht.

In bijlage 4 is een overzicht gegeven van toezeggingen die bewindspersonen en bestuurders van met het Rijk verbonden organen hebben gedaan. De toezeggingen hebben betrekking op het doorvoeren van verbeteringen naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer.

Hierbij is een onderscheid gemaakt naar toezeggingen die gemaakt zijn naar aanleiding van het bestuurlijk hoor/wederhoor dat in de laatste fase van het onderzoek plaatsvindt en toezeggingen die tijdens de parlementaire behandeling zijn gedaan aan de Staten-Generaal. Omdat het overzicht de stand van zaken per 31 december 1996 weergeeft, en nog niet alle publicaties van 1996 volledig zijn behandeld in de Staten-Generaal, zullen naar verwachting nog nieuwe toezeggingen worden gedaan.

De vraag of met de nakoming van de toezeggingen ook echte verbeteringen worden gerealiseerd, is op basis van een inhoudsanalyse niet te beantwoorden. Dit is alleen mogelijk wanneer de Rekenkamer het onderwerp wederom onderzoekt in zogenaamd «evaluerend vervolgonderzoek». Hierbij is de beleidslijn dat alleen onderwerpen waaraan grote doel- en/of rechtmatigheidsrisico's kleven, in aanmerking komen voor vervolgonderzoek.

In het overzicht zijn ook alle deelonderzoeken naar het financieel beheer op de ministeries meegenomen. Dit rechtmatigheidsonderzoek omvat ook een aantal standaardonderzoeken die veelal beperkt van omvang zijn. Over dit deel van het rechtmatigheidsonderzoek is veelal niet gecorrespondeerd met de betrokken minister, daarentegen heeft over alle doelmatigheidsonderzoeken wel correspondentie plaats gevonden. De onderzoeken waarover wel is gecorrespondeerd leiden in totaal tot 180 toezeggingen. Voor het rechtmatigheidsonderzoek gaat het om gemiddeld 1,2 toezeggingen per onderzoek, voor de veelal omvangrijkere doelmatigheidsonderzoeken om gemiddeld 3,8 toezeggingen per onderzoek. Van het totaal aantal toezeggingen waren er 144 het resultaat van het bestuurlijke wederhoor en 36 het gevolg van de parlementaire behandeling. Bijna de helft van de laatstgenoemde groep had betrekking op de rechtmatigheidsonderzoeken bij het Ministerie van Justitie (17 toezeggingen).

De toezeggingen in het rechtmatigheidsonderzoek betreffen voornamelijk het verbeteren van regelgeving, van financiële procedures en van het toezicht op de uitvoering. Bij de doelmatigheidsonderzoeken ligt het accent op verbeteringen in de informatievoorziening over het gevoerde beleid en beheer.

In de analyse is eveneens gekeken naar de mate waarin de toegezegde aanpassingen de conclusies en aanbevelingen «dekken». Dat wil zeggen of verwacht wordt dat na doorvoering van de aanpassing de geconstateerde lacunes verholpen zijn. Hieruit blijkt dat tweederde van de toezeggingen de geconstateerde lacunes (nagenoeg) volledig dekken. Eenderde van de toezeggingen zal er echter naar verwachting onvoldoende toe leiden dat het functioneren zal verbeteren. Ruim de helft daarvan heeft betrekking op het doelmatigheidsonderzoek. Het gaat daarbij met name om het onvoldoende operationaliseren van doelstellingen en onvoldoende afstemming bij en controle op het gebruik van procedures. De Rekenkamer zal, wanneer zij onderwerpen selecteert voor vervolgonderzoek, zich in het bijzonder concentreren op onderzoeken waarvan nu de verwachting is dat de toegezegde aanpassingen de geconstateerde knelpunten onvoldoende zullen oplossen.

7. NATIONALE EN INTERNATIONALE SAMENWERKING

7.1. Staten-Generaal

Vanuit diverse invalshoeken onderhoudt de Rekenkamer contacten met instellingen en organisaties, zowel op nationaal als internationaal niveau.

De binnenlandse contacten betreffen uiteraard voor een belangrijk deel de bestuurlijke en politieke omgeving. Met name de contacten met de Staten-Generaal, een voor de Rekenkamer hoogst belangrijke doelgroep, acht de Rekenkamer daarbij van grote betekenis.

In deze contacten hebben zich in 1996 belangrijke ontwikkelingen voorgedaan. Zoals beschreven in hoofdstuk 5 heeft de Rekenkamer in het publicatiebeleid wijzigingen aangebracht die een betere aansluiting op de werkwijze van de Tweede Kamer beogen. Ook de publicatie van het onderzoeksprogramma, waartoe in 1996 voor het eerst werd overgegaan, heeft tot doel de benutting van onderzoek verder te verbeteren. Hetzelfde geldt voor de briefings die voor de betrokken Kamercommissies verzorgd worden bij de presentatie van onderzoek. In het afgelopen jaar zijn briefings gehouden over in totaal zestien rapporten. Van de zijde van de Tweede Kamer is door de Commissie voor de Rijksuitgaven positief gereageerd op het nieuwe beleid. De rapporten worden, conform het door de commissie uitgesproken voornemen, sneller en grondiger behandeld. Evenals voorgaande jaren zijn de rapporten bij de financiële verantwoording in het kader van de begrotingsonderzoeken aan de orde gesteld. Naar aanleiding van tien van de achttien in 1996 afzonderlijk uitgebrachte rapporten is door de commissie, eventueel in samenwerking met één of meer vakcommissies uit de Tweede Kamer, een algemeen overleg met de betrokken bewindspersoon gevoerd, terwijl één rapport plenair werd behandeld. Over zeven rapporten werden schriftelijke vragen aan de regering en/of de Rekenkamer gesteld of een brief aan de minister gezonden. Het Verslag 1995 nam de Kamer voor kennisgeving aan. Overigens is de parlementaire behandeling van een aantal rapporten nog niet afgerond. Dit geldt onder meer voor de rapporten «Tankcleaning Rotterdam en andere havenontvangstinstallaties» en «Financiële relaties met grote ondernemingen» die betrokken zijn bij het onderzoek van parlementaire werkgroepen.

In het algemeen kan worden gesteld dat mede door de goede samenwerking met de Tweede Kamer de parlementaire aandacht voor de rapporten duidelijk is toegenomen.

De Rekenkamer ziet mogelijkheden tot verdere verbetering van de samenwerking door de communicatie rondom de programmering van onderzoek en de planning en aankondiging van rapporten te intensiveren.

Het periodieke overleg met de Commissie voor de Rijksuitgaven uit de Tweede Kamer heeft het afgelopen jaar twee maal plaatsgevonden. In dit overleg komen zowel algemene ontwikkelingen in en rondom het onderzoek, beleidsmatige kwesties als concrete onderzoeken ter sprake. In september is een extra overleg gevoerd met de Commissie voor de Rijksuitgaven en de Vaste commissies van Financiën en Economische Zaken teneinde de Tweede Kamer tussentijds te informeren over de voortgang van het op handen zijnde rapport «Financiële relaties met grote ondernemingen» en met name over de wijze waarop de Rekenkamer met vertrouwelijke informatie om zou gaan.

In 1996 heeft tevens overleg plaatsgevonden met de Commissie Financiën van de Eerste Kamer. Daarbij is van gedachten gewisseld over de internationale contacten van de Rekenkamer, ontwikkelingen op het onderzoeksterrein en ontwikkelingen in de organisatie en de werkwijze van de Rekenkamer.

7.2. Het kabinet

Op 20 september vond een gesprek plaats tussen de minister-president en de president van de Algemene Rekenkamer over de totstandkoming van het rapport «Financiële relaties met grote ondernemingen». Vastgesteld werd dat het goed zou zijn op een nader moment een wat bredere gedachtenwisseling te hebben tussen de leden van de Rekenkamer en enkele bewindslieden, dit mede naar aanleiding van publieke wijvingen tussen verschillende leden van het kabinet en de Rekenkamer.

Dit nadere gesprek heeft op 17 december plaatsgevonden. Van kabinetszijde namen naast de minister-president ook de ministers van Financiën, Binnenlandse Zaken, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Economische Zaken deel aan het gesprek.

De minister van Financiën heeft de Tweede Kamer in een brief over de uitkomsten van het gesprek ingelicht². De onafhankelijke positie van de Rekenkamer in het constitutionele bestel is daarbij vooropgesteld. Als Hoog College van Staat kan de Rekenkamer binnen de grenzen van de Grondwet en de Comptabiliteitswet haar eigen competentie interpreteren.

In het gesprek met de kabinetsdelegatie is onder meer van gedachten gewisseld over de vraag in welke fase van een beleidsproces de Rekenkamer haar onderzoekswerk begint. Hiermee is de vraag verbonden hoe het toetsingskader dat de Rekenkamer hanteert zich in voorkomende gevallen verhoudt tot de doelstelling en normen die door de regering bij de ontwikkeling van beleid zijn gehanteerd. Voorts is gesproken over de vraag wanneer nu sprake is van «naar hun aard vertrouwelijke gegevens» waarover niet publiekelijk gerapporteerd kan worden.

De ervaring heeft geleerd dat tussen betrokkenen soms verschillen van inzicht kunnen bestaan over de wijze waarop de Rekenkamer haar bevoegdheden uitoefent en haar taken uitvoert. Daarom is over de werkwijze van de Rekenkamer en de opstelling van de ministeries meer in het algemeen gesproken. Erkend is dat gelet op de onderscheiden invalshoeken en rollen meningsverschillen niet altijd te vermijden zijn. Wel waren alle deelnemers aan het gesprek van mening dat wegen moeten worden bewandeld om dergelijke verschillen van mening en mogelijke misverstanden te voorkomen dan wel vroegtijdig op te lossen. De bestaande procedures bieden daarvoor goede aanknopingspunten. Standpunten dienen dan wel tijdig en intensief te worden uitgewisseld. Dat laat ieders verantwoordelijkheid onverlet.

Zowel de ministers als de leden van de Algemene Rekenkamer hebben geconcludeerd dat het gesprek zonder meer sfeerverbeterend heeft gewerkt.

Teneinde een bijdrage te leveren aan een betere communicatie met ministers rondom de publicatie van haar rapporten, is de Rekenkamer er begin 1997 enkele malen toe over gegaan de betrokken minister vóór publicatie van een rapport door middel van een mondelinge briefing in te lichten over de definitieve inhoud. Medio 1997 zal deze handwijze worden geëvalueerd.

7.3. Overige nationale contacten

In februari 1996 organiseerde de Rekenkamer een symposium over de bescherming van de financiële middelen van de Europese Unie. In dit symposium, ter gelegenheid van de benoeming van collegelid drs. M.B. Engwirda tot lid van de Europese Rekenkamer, lieten zes deskundigen uit de wetenschap, het Europees Parlement, de Europese Commissie, het Ministerie van Financiën en de Rekenkamer hun licht schijnen op knelpunten en oplossingen ten aanzien van de controle op Europese geldstromen.

In april is op gezamenlijk initiatief van de Rekenkamer, Nauta Dulith en het Atlantic and Pacific Exchange Program, een seminar georganiseerd

² Tweede Kamer, vergaderjaar 1996–1997, 25 080, nr. 5.

waarbij door ongeveer 40 deelnemers, afkomstig uit de overheid, de publieke sector en het bedrijfsleven, van gedachten werd gewisseld over corruptie in de eigen werksituatie. Daarbij werden tevens de resultaten bekend gemaakt van een enquête over het integriteitsbeleid bij de organisaties van de deelnemers.

7.4. Internationale samenwerking

De in vorige verslagen geschetste toename van internationale contacten heeft zich het afgelopen jaar wederom voorgedaan. Deels is dit te verklaren door de toenemende internationalisering, ook op het terrein van de rekenkamers. Voor een ander deel kan worden geconstateerd dat dit samenhangt met de goede naam van de Nederlandse rekenkamer in het buitenland. Er wordt duidelijk belang gehecht aan een actieve bijdrage vanuit Nederland bij diverse activiteiten.

Zo leidde het lidmaatschap van een aantal internationale organisaties van rekenkamers tot een aanzienlijk aantal activiteiten. De meest veelomvattende daarvan is het voorzitterschap van de werkgroep Milieu-onderzoek van INTOSAI, de wereldorganisatie van rekenkamers, en het vice-voorzitterschap van het dagelijks bestuur van de Europese tak daarvan, EUROSAI. In 1996 hebben de president en de secretaris het derde EUROSAI-congres in Praag bijgewoond. Dit congres had als thema's Privatisering en de relatie tussen rekenkamer en parlement.

In 1997 zal de Rekenkamer onderdak bieden aan een bijeenkomst van het dagelijks bestuur, de EUROSAI Governing Board.

Daarnaast heeft de Rekenkamer zich bereid verklaard een «satelliet» te worden van het Intosai Development Initiative (IDI). Daarin wordt nauw samengewerkt met de zusterinstellingen van Noorwegen, Canada en de Verenigde Staten. In dit kader zal in 1997 een meerjarig trainingsprogramma worden opgezet met en voor de rekenkamers in 18 Engels-sprekende zuidelijke Afrikaanse landen.

De in het verslag 1995 vermelde kandidaatstelling voor het extern controleurschap van de Wereld Handels Organisatie te Genève heeft ertoe geleid dat de Rekenkamer, mede gelet op haar ervaring op het terrein van doelmatigheidsonderzoek, is uitgekozen om deze taak met ingang van 1 januari 1997 op zich te nemen. Een soortgelijke functie bij het Europees Octrooibureau wordt voortgezet. De Rekenkamer beschouwt dergelijke functies naast eervol als leerzaam en streeft ernaar blijvend een aantal van dergelijke taken te vervullen.

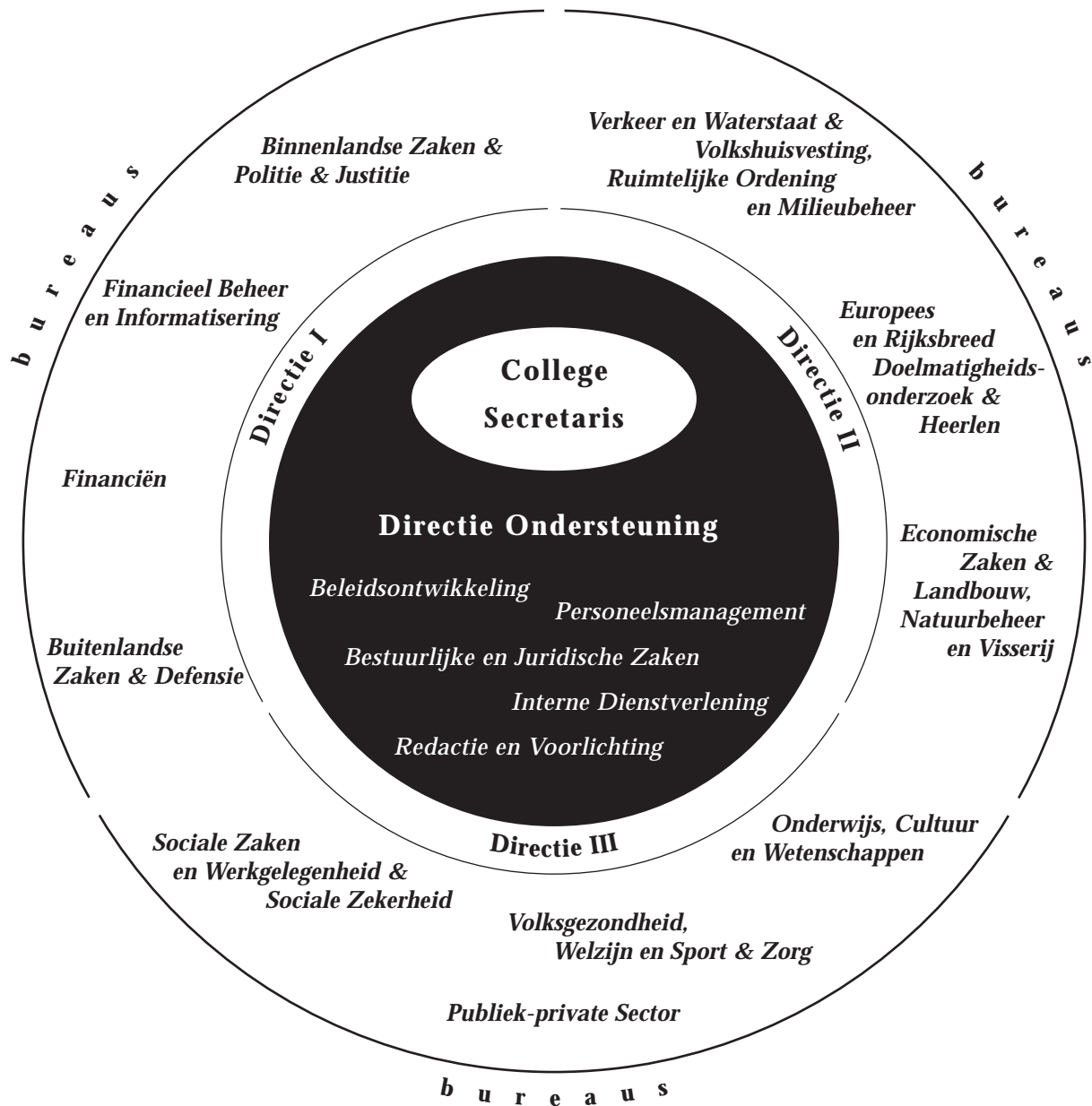
De bestaande samenwerking met de rekenkamers van China, Jemen en Pakistan leidde tot een aantal wederzijdse bezoeken. De Rekenkamer streeft ernaar een rol te spelen in een beperkt aantal van dergelijke meerjarenprogramma's. De huidige vorm van samenwerking met de rekenkamer van Jemen zal medio 1997 worden geëvalueerd. Het programma wordt gefinancierd door de Verenigde Naties.

Een grote Jemenitische delegatie bracht in 1996 een werkbezoek aan Nederland, terwijl medewerkers van de Rekenkamer vijf maal een bezoek aan Jemen brachten. De thema's waarover expertise werd uitgewisseld waren automatisering, administratieve organisatie, het samenstellen van een onderzoeksteam dat in staat is doelmatigheidsonderzoeken uit te voeren, de controle van internationale projecten en kwaliteitsbeheersing. Het beheersen van de mogelijkheid tot het controleren van internationale projecten is alleen al daarom van groot belang voor een land als Jemen, omdat het donorlanden en -organisaties meer zekerheid kan bieden omtrent de rechtmatige besteding van de gelden. Om soortgelijke redenen onderzocht een medewerker van de Rekenkamer op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken de mogelijkheid van tijdelijke Nederlandse bijstand aan de rekenkamer van Kaapverdië.

Ook het aantal samenwerkingsprojecten met de Europese Rekenkamer en andere zusterinstellingen neemt toe. De samenwerking betrof onder meer de controle van het F16-project. In 1996 hebben de rekenkamers besloten om een gezamenlijke notitie op te stellen over de «lessons learned» bij de controle op het F16-project. Deze notitie zal zich richten op de knelpunten die zich hebben voorgedaan als gevolg van het afgesloten contract, in het bijzonder de prijsstelling, en de controleproblemen die daaruit voort kwamen. Op basis van de notitie zullen de betrokken rekenkamers eind 1997 rapporteren, elk aan hun eigen regering en volksvertegenwoordiging.

Daarnaast vindt een gezamenlijk onderzoek plaats naar de bestrijding van BTW-fraude en de regels betreffende steunverlening door nationale overheden uit het Europees Verdrag. Andere projecten zijn het door Nederland geïnitieerde onderzoek naar de internationale uitwisseling van gegevens over directe belastingen en het onderzoek naar de verruiming van de vaarweg Westerschelde, dat samen met het Belgische Rekenhof wordt verricht.

Duidelijk is dat vele zusterinstellingen de weg naar Nederland weten te vinden om zich op de hoogte te stellen van de ontwikkelingen bij de Algemene Rekenkamer, zowel wat betreft de organisatie als onderzoeksinhoudelijk. In totaal ontving de Rekenkamer in 1996 ruim vijftig bezoekers uit 19 verschillende landen onder wie zes presidenten van buitenlandse rekenkamers. De leden van het College en de secretaris brachten in 1996 twee officiële bezoeken aan buitenlandse rekenkamers. Tot slot nam de secretaris deel aan een door de Franse rekenkamer georganiseerd symposium over de betrekkingen tussen rekenkamers en parlementen.

8. BEDRIJFSVOERING

8.1. Reorganisatie

De herstructurering van de organisatie, waarvan in eerdere jaarverslagen melding werd gemaakt, heeft in de tweede helft van 1996 een voorlopig laatste vervolg gekregen. Dit betrof een verdere schaalvergroting op het niveau van de onderzoeksbureaus, waardoor het aantal bureaus in de afgelopen jaren stapsgewijs is verminderd van vierentwintig naar het huidige aantal van elf. Het gemiddelde bureau telt nu circa twintig medewerkers. De schaalvergroting werd mede mogelijk gemaakt door de goede ervaringen die de afgelopen twee jaar zijn opgedaan met een nieuw managementconcept, waarin beheersmatige en inhoudelijke verantwoordelijkheden duidelijk zijn gescheiden. Deze aanpassing van de structuur is gericht op de verdere professionalisering van de organisatie, verbetering van het management en vergroting van het flexibel en projectmatig werken. Op basis van de nu ontstane stabiele structuur van de organisatie (zie het in figuur 2 weergegeven organigram) zal in de komende jaren verder worden gewerkt aan het functioneren van de medewerkers overeenkomstig de nieuwe organisatie-principes.

Voorts is in 1996 de interne sturing van het productieproces tegen het licht gehouden. Op grond hiervan zijn maatregelen in gang gezet voor verbetering van de informatievoorziening over het proces, met het uiteindelijke oogmerk de efficiency van het productieproces te verhogen. De vernieuwingen van het proces zelf zijn behandeld in hoofdstuk 3 van dit verslag.

Ten slotte zijn in 1996, mede met het oog op de nieuwe huisvesting, initiatieven ontwikkeld voor verbetering van de technische ondersteuning van het onderzoeksproces op het gebied van automatisering en interne communicatie.

8.2. Personeel

Het personeelsbeleid van de Rekenkamer stond in 1996 voor een groot deel in het teken van de reorganisatie. De mobiliteit binnen de organisatie was groot door de benoeming van twee nieuwe onderzoeksdirecteuren, de samenvoeging van bureaus, de benoemingen in de functie van bureauchef en projectleider en de overplaatsingen van medewerkers naar een ander bureau. Een overzicht van de huidige samenstelling van het management bij de Rekenkamer is opgenomen in bijlage 5.

Vanwege de relatief grote uitstroom (20 medewerkers) en geringere instroom (13 medewerkers) nam de omvang van de Rekenkamer iets af. Eind 1996 waren 329 medewerkers in dienst, zij vervulden 296 volledige banen. De formatie van 318 wordt dus niet volledig bezet. Het beleid is erop gericht om de personele bezetting spoedig naar de formatie te doen toegroeien. Het percentage vrouwen in dienst bij de Rekenkamer is 38. De instroom van vrouwen is afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Bijna eenderde van de medewerkers werkt in deeltijd, van wie driekwart vrouw is.

Tabel 1. Mannen en vrouwen in voltijd en deeltijd in 1996

geslacht	voltijd	deeltijd	totaal
vrouw	47	78	125
man	175	29	204
totaal	222	107	329

In 1996 is een aantal instrumenten voor personeelsbeleid herzien. In de nota Loopbaaninstrumenten zijn de perspectieven die de Rekenkamer haar medewerkers kan en wil bieden tot uitdrukking gebracht. Aan het nieuwe systeem van functioneringsgesprekken en beoordelingen is het Persoonlijk Ontwikkelingsplan toegevoegd.

Om de flexibiliteit van medewerker en organisatie te bevorderen neemt de Rekenkamer bijvoorbeeld deel aan het IF-netwerk (interim functie-ervulling binnen de rijksoverheid) en is een mobiliteitspool ingesteld die horizontale mobiliteit binnen de Rekenkamer stimuleert.

Van de medewerkers heeft 58% een opleiding op universitair niveau. Van de 42% niet-universitair geschoolden blijken eind 1996 verreweg de meesten een administratief-economische scholing, veelal op hbo-niveau, te hebben genoten.

Tabel 2. Disciplines van de academisch gevormde medewerkers in 1996 in procenten

gedrag en maatschappij	32
economie	28
rechten	17
accountancy	12
overig	11

8.3. Inzet capaciteit

Van de totale capaciteit in 1996, 296 volledige arbeidsplaatsen, werd 76% ingezet bij de onderzoekseenheden en 24% bij de ondersteunende eenheden. Sinds 1991 is de capaciteit ingezet voor ondersteuning gedaald van 31% naar 24% in 1996. Dit weerspiegelt het streven om zoveel mogelijk capaciteit in te zetten voor het onderzoek.

De onderzoekseenheden hebben in 1996 55% van hun totale tijd (exclusief verlof) besteed aan feitelijk onderzoek en 16% aan direct met het onderzoek verbonden activiteiten. In 1995 waren deze percentages 54 en 16. De overige tijd (29% in 1996) werd besteed aan beheersaangelegenheden, zoals overleg, opleidingen en management.

In de periode 1992–1996 is de relatieve inzet voor de verschillende onderzoeksactiviteiten aanzienlijk verschoven zoals blijkt uit tabel 3.

Tabel 3. Inzet capaciteit naar soort onderzoek

Categorie onderzoek	1992	1994	1996
Rechtmatigheidsonderzoek	31	32	35
Doelmatigheidsonderzoek	60	39	34
Onderzoek bij instellingen buiten het Rijk	6	25	28
Vervolgonderzoek	3	4	3

Rechtmatigheidsonderzoek

Het aandeel van het rechtmatigheidsonderzoek bedraagt 35%. Ruwweg de helft daarvan wordt besteed aan de klassieke taak van de Rekenkamer: de beoordeling van de rechtmatigheid van uitgaven en ontvangsten en de financiële verantwoordingen; voor het overige gaat het daarnaast om de beoordeling van de ordelijkheid en controleerbaarheid van het financiële beheer.

Doelmatigheidsonderzoek

Het aandeel van het doelmatigheidsonderzoek bij het Rijk is sterk gedaald van rond de 60% in 1992 tot 34% in 1996.

De daling houdt verband met de toegenomen inzet van capaciteit voor onderzoek bij instellingen buiten het Rijk.

Onderzoek bij instellingen buiten het Rijk

Het aandeel van de inzet voor dit onderzoek (waar de Rekenkamer op grond van artikel 59 van de Comptabiliteitswet controlebevoegdheden heeft) is na de aanloopperiode 1989–1991 sterk gestegen van 6% in 1992 tot 28% in 1996. De groei werd gerealiseerd ten koste van het doelmatigheidsonderzoek bij de ministeries.

Vervolgonderzoek

Het aandeel van het vervolgonderzoek is min of meer constant gebleven tussen 3% en 4%.

8.4. Kwaliteitsborging

In 1996 is de Rekenkamer voor de kwaliteitsborging van het onderzoek op de ingeslagen weg voortgegaan.

Een van de instrumenten die worden gebruikt zijn de diverse deelhandleidingen die zijn opgenomen in het Handboek Algemene Rekenkamer (HANDAR). Voorbeelden van nieuwe of in 1996 vernieuwde deelhandleidingen zijn die voor doelmatigheidsonderzoek, voor zelfevaluatie en de handleiding Kwaliteitseisen en -instrumenten. Vanwege de toenemende internationale contacten worden deze handleidingen in het Engels vertaald. Exemplaren van de handleiding werden voor het eerst ook toegestuurd aan externen, waaronder departementale diensten.

Tevens is in 1996 gebruik gemaakt van interne klankbordgroepen en collegiale toetsing tijdens de uitvoering van onderzoek. Hiermee wordt beoogd de bij het onderzoeksteam ontbrekende kennis en ervaring aan te vullen.

Een belangrijke impuls ter bevordering van de kwaliteit is in 1996 de invoering van zelfevaluaties geweest. De opzet van dit instrument is reeds beschreven in onderdeel 3.8.2 van dit verslag. Voordat de zelfevaluatie kon worden ingevoerd is veel aandacht besteed aan het formuleren van de centrale kwaliteitscriteria. Deze vormen immers de basis van het kwaliteitsbeleid. Ter ondersteuning van de invoering van de zelfevaluatie zijn interne bijeenkomsten georganiseerd, is een help-desk ingesteld en zijn de benodigde handleidingen vervaardigd.

8.5. Begroting en realisatie

De totale begroting voor 1996 bedroeg na overheveling van de gelden voor de nieuwbouw naar de begroting 1997 uiteindelijk f 39 miljoen (1995: f 38 miljoen), waarvan bijna f 32,5 miljoen is besteed aan salariskosten, inclusief wachtgeld en f 6,2 miljoen aan materiële uitgaven. Hiermee werd de begroting voor 98,5% uitgeput en vertoont de (nog niet afgesloten) jaarrekening over 1996 een uitgavenpatroon dat binnen de begroting blijft.

De eerste maanden van 1996 waren budgettair gezien onzeker, omdat de Rekenkamer in afwachting was van een reactie op het verzoek aan de regering om de in 1994 aangekondigde korting van de begroting 1996 ongedaan te maken. Zonder aanpassing van de begroting zou het een

bijzonder karig jaar worden, waarbij vele formatieplaatsen geblokkeerd zouden moeten worden en er materieel gezien weinig mogelijk zou zijn. In het vroege voorjaar werd duidelijk dat dit voorkomen kon worden. De begroting werd naar aanleiding van een samen met de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Financiën verrichte evaluatie van de werkzaamheden van de Rekenkamer naar het gewenste niveau teruggebracht en bovendien verhoogd ten behoeve van de nieuw datacommunicatie-infrastructuur (netwerk) voor de nieuwbouw. Door de grotere budgetruimte konden wervingsacties (met name ten behoeve van de onderzoekseenheden) worden ondernomen en konden de materieel-budgethouders overgaan tot een normale bedrijfsvoering. Ook de benodigde gelden voor zaken voor de nieuwbouw werden in het voorjaar toegewezen. Gedurende het jaar bleek echter dat deze in 1996 niet volledig konden worden ingezet, omdat de oplevering van het pand door een vertraging van enkele maanden is verschoven naar 1997. Wel werd een aantal (Europese) aanbestedingen gestart en al in 1996 afgerond. Het betreft de meerjarige contracten voor schoonmaak en catering, de keuze voor het nieuwe meubilair en de aanleg van het nieuwe netwerk, waarmee begin 1997 gestart kon worden. De overige gelden voor de nieuwbouw, konden worden meegenomen naar het volgende begrotingsjaar.

9. TOT SLOT

Dit jaar is het 550 jaar geleden dat voor de controle op het financiële beheer in Holland en Zeeland een Rekenkamer werd opgericht die zetelde in Den Haag. De wortels van de Algemene Rekenkamer reiken dus tot diep in de ontstaansgeschiedenis van de Nederlandse Staat. Het behoeft geen betoog dat zo'n instituut belang hecht aan traditie en continuïteit en dat het doordrongen is van het erfgoed van eeuwen dat het beheert. Kern van dat erfgoed is de onafhankelijke positie van de Rekenkamer, verankerd in de Grondwet en in organieke wetgeving. Wanneer die onafhankelijkheid ter discussie wordt gesteld, zoals in het verslagjaar gebeurde, mag een scherpe reactie worden verwacht. Deze heeft tot de nodige verheldering geleid: het is duidelijk wat de onafhankelijkheid van de Rekenkamer betekent en zij is niet meer in het geding.

Dat betekent nochtans niet dat de Rekenkamer discussie over haar positie en taakuitoefening zou schuwen. Zij heeft, zoals ook uit dit verslag moge blijken, bewust gekozen voor een beleid van transparantie en openheid. Die lijn zal de komende jaren worden voortgezet. Openheid biedt anderen inzicht en legt daarmee de basis voor commentaar en discussie. Geen instelling, ook de Rekenkamer niet, kan het zonder stellen. Zo wordt bevorderd dat de Rekenkamer zich aan de eisen van de tijd aanpast en zich ook na 550 jaar als een modern instituut manifesteert.

BIJLAGE 1

ONDERZOEKEN DIE VAN HET PROGRAMMA 1996–1997 ZIJN AFGEVOERD

Binnenlandse Zaken

- Overdracht om niet van wetgevingsbestanden

Justitie

- Sturing en beheer bij het Korps Landelijke Politiediensten

Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

- Reservevorming, baten/lastenstelsel gesubsidieerde instellingen

Financiën

- Regeling Vervroegde Afschrijving Milieuvriendelijke investeringen (VAMIL)

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

- Milieu-effectrapportages voor de woningbouw
- SBB/EERSt (geautomatiseerd begrotingsadministratiesysteem)

Verkeer en Waterstaat

- Scheepvaartinspectie

Economische Zaken

- Europees fonds voor de regionale ontwikkeling
- Bedrijfsomgevingsbeleid
- Industrieel energiebesparingsbeleid

Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

- Concern control systeem

Diverse beleidsterreinen

- Doeltreffendheid verplichtingenadministratie

EVALUATIE-ONDERZOEK DOOR MINISTERIES

Op grond van de Comptabiliteitswet (artikel 57, lid 2) zijn ministeries verplicht om onderzoeken naar de eigen doelmatigheid aan de Rekenkamer te melden. Volgens deze opgave bleek dat de dertien ministeries in het jaar 1995 in totaal 450 evaluatie-onderzoeken hebben afgerond. Het aantal aangemelde afgeronde onderzoeken vertoonde een toename ten opzichte van het peiljaar 1994, toen 316 afgeronde onderzoeken werden gemeld. Evenals in 1994 waren het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW), het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) koplopers met respectievelijk 99, 70 en 60 onderzoeken. Tabel 1 geeft per ministerie de aantallen weer.

Tabel 1: in 1994 en 1995 aangemelde afgeronde evaluatie-onderzoeken per ministerie

	1994	1995
AZ	geen melding	3
Buiza	8*	9*
Justitie	16	31
Biza	14	18
OCW	91	99
Financiën	16	51
Defensie	17	20
VROM	45	70
V&W	23	20
EZ	10**	18
LNV	6	19
SZW	23***	32
VWS	47****	60****
totaal	316	450

* exclusief afzonderlijke projectevaluaties Directoraat-Generaal Ontwikkelingssamenwerking. Inclusief het onderzoek «Organisatieoorlichting Posten», dat jaarlijks circa 20–25 afzonderlijke doorlichtingen omvat.

** betreft slechts tweede helft 1994

*** exclusief niet aangemeld onderzoek op het terrein van de sociale verzekeringen en de coördinatie emancipatiebeleid

**** exclusief onderzoeken RIVM en SCP

Uit de tabel blijkt, dat bij bijna alle ministeries het aantal evaluatie-onderzoeken is toegenomen; de uitzondering is het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, waar sprake is van een lichte daling ten opzichte van de vorige peilronde. De toename bij de ministeries van Economische Zaken en Sociale Zaken en Werkgelegenheid is mede het gevolg van een onvolledige melding van evaluatie-onderzoek in 1994.

Bij vrijwel alle ministeries was er bij afgerond en geprogrammeerd evaluatie-onderzoek sprake van een redelijke spreiding over de hoofd-beleidsterreinen. Terreinen die nauwelijks door evaluatie-onderzoek werden gedekt waren Visserij, Telecommunicatie en Post en Europese Samenwerking (Ministerie van Buitenlandse Zaken).

Van de 450 afgeronde onderzoeken werd volgens opgaaf van de ministeries 56% door externen uitgevoerd en werd 33% door de ministeries zelf verricht. De overige onderzoeken waren gezamenlijke producties of hadden een onduidelijke uitvoeringsstructuur.

Van de afgeronde onderzoeken betrof 15% onderzoek van interne aard, zoals organisatieoorlichtingen en evaluaties van intern beleid, bijvoorbeeld verzuimbeleid.

Evaluatie-onderzoek door of in opdracht van de ministeries acht de Rekenkamer van groot belang. Bij haar eigen doelmatigheidsonderzoek streeft de Rekenkamer ernaar hiervan zoveel mogelijk gebruik te maken. Ministers dienen op grond van artikel 17, lid 1 van de Comptabiliteitswet zorg te dragen voor het periodiek onderzoeken van de doelmatigheid van het beheer, van de organisatie en van het beleid, dat aan de begroting van het betrokken ministerie ten grondslag ligt.

In 1994 is na overleg tussen het Ministerie van Financiën, de directeuren Financieel-Economische Zaken van de andere departementen en de Rekenkamer een referentiekader voor kwalitatief aanvaardbaar evaluatie-onderzoek tot stand gekomen (opgenomen in het Handboek Financiële Informatie en Administratie Rijksoverheid (HAFIR), A5-5). In het Verslag 1995 kondigde de Rekenkamer aan meer systematisch aandacht te besteden aan de kwaliteit en het gebruik van evaluatie-onderzoek. Daartoe zijn bij elk van de drie ministeries, die het grootste aantal afgeronde onderzoeken hadden, a-select tien onderzoeken geselecteerd binnen de beleidsterreinen Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie (OCW), Volksgezondheid (VWS) en Milieubeheer (VROM). Op deze beleidsterreinen was in 1995 de grootste evaluatie-inspanning van deze ministeries te constateren. Tijdens de steekproeftrekking van onderzoeken van het Ministerie van VROM bleek, dat er sprake was van onjuiste opgave van de afrondingsdatum: zes in de steekproef getrokken onderzoeken bleken niet in 1995 afgerond, maar later. Hiervoor zijn in de steekproef vervangende onderzoeken getrokken.

Bij deze 30 onderzoeken is op de eerste plaats nagegaan in hoeverre ze als evaluatie-onderzoek conform het HAFIR zijn aan te merken (ex ante- en ex post-evaluatieonderzoeksprojecten en organisatiedoorlichtingen). Negen onderzoeken waren niet als evaluatie-onderzoek aan te merken. Drie daarvan waren te beschouwen als vooronderzoek, waarbij de ontwikkeling van adequate onderzoeksmethoden en/of het verrichten van een nulmeting centraal stond. Voorts was bij vier van de negen onderzoeken geen sprake van beoordeling van een bepaald beleid of organisatie. Ten slotte was er sprake van een beleidsnotitie waarin beleidslijnen voor de toekomst werden uitgezet en een notitie waarin plannen voor een onderzoek werden ontvouwd.

De resterende 21 onderzoeken betroffen 16 ex post-evaluaties, 2 ex ante-evaluaties, 1 organisatiedoorlichting en 2 mengvormen van deze soorten. Voor de 21 onderzoeken werden de kosten, de kwaliteit, het gebruik en de rapportagelijnen nagegaan.

Van de 21 onderzoeken werd er één volledig intern uitgevoerd en zeven ten dele; de kosten van de interne uitvoering zijn niet bekend bij de ministeries of betreffen een schatting van het aantal onderzoeksdagen. Twintig onderzoeken werden (ten dele) extern uitgevoerd dan wel extern ondersteund. Van 19 hiervan zijn de externe kosten bekend; de gemiddelde kosten voor de externe uitvoering bedroegen circa f 80 000.

Bij de beoordeling van de kwaliteit zijn in aanvulling op het HAFIR een aantal in het sociaal-wetenschappelijk onderzoek gebruikelijke criteria gehanteerd. Op de eerste plaats dient het onderzoek – mede in verband met bruikbaarheid – aan te sluiten bij de context (het besluitvormings- en/of verantwoordingsproces) waarin het een rol wordt geacht te spelen. Daarnaast dient het onderzoek methodisch-technisch adequaat te zijn uitgevoerd en informatie te bevatten om tot een oordeel hierover te komen. Het gaat hier in essentie om de selectie van eenheden/ onderzoeksobjecten, de behandeling van non-respons (indien van toepassing) en de meting van de variabelen/aspecten. Ten slotte dient het

onderzoeksrapport te voldoen aan de eis van interne logica, zoals de aansluiting tussen bevindingen-conclusies-aanbevelingen en de terugkoppeling naar de onderzoeksvragen.

Wat betreft de aansluiting bij de beleidscontext en de interne logica bleken de evaluatie-onderzoeksrapporten op enkele gevallen na in het algemeen te voldoen. De methodisch-technische kwaliteit was op onderdelen in 2 à 3 gevallen ontoereikend. Bij de methodisch-technische kwaliteit was een veel voorkomend verschijnsel, dat er in de rapportages onvoldoende informatie aanwezig was om deze te beoordelen. Dit kwam met name naar voren bij de meting van de variabelen. In meer dan de helft van de gevallen was hierover onvoldoende informatie voorhanden. Zo ontbraken vaak de in het onderzoek gehanteerde vragenlijsten. Een gelijksoortige bevinding kwam ook reeds naar voren in een eerder Rekenkameronderzoek naar evaluaties op het gebied van technologie-beleid³. Dergelijke informatie is van essentieel belang opdat gebruikers zich over de methodisch-technische kwaliteit een oordeel kunnen vormen.

Nagegaan is voorts in hoeverre de rapporten gebruikt zijn door de opdrachtgevende ministeries. Van de 21 onderzoeken kon voor 12 onderzoeken via schriftelijke documentatie het gebruik worden getraceerd. In 5 gevallen bleek sprake van gebruik op basis van mondelinge informatie van de opdrachtgever. Het gebruik behelsde het afleggen van verantwoording over beleid aan de Tweede Kamer (8 gevallen), het onderbouwen van voorstellen aan de Tweede Kamer tot aanpassing van beleid (1 geval), het onderbouwen van (voorstellen tot) aanpassing dan wel afschaffing van beleid intern binnen het ministerie (6 gevallen) en het onderbouwen van nieuw beleid intern binnen het ministerie (1 geval). In één geval was er sprake van gebruik in termen van het op beredeneerde wijze niet overnemen van de aanbevelingen uit het onderzoek.

Bij 6 van de 21 onderzoeken was er sprake van een verplichte evaluatie, vastgelegd in wet- en regelgeving of in de vorm van een toezegging aan Tweede Kamer. In alle gevallen waarin rapportage aan de Tweede Kamer verplicht was, is dit ook geschied.

Bij 4 van de 21 onderzoeken heeft geen rapportage over het onderzoek plaatsgevonden aan de departementsleiding (de ambtelijke en/of politieke top), hetgeen volgens het HAFIR wenselijk wordt geacht. Als redenen hiervoor werden genoemd het feit dat het onderzoek een onderdeel vormde van een groter onderzoek, dat het onderzoek te kleinschalig was of dat er uit het onderzoek geen onverwachte bevindingen naar voren kwamen.

Over de ontwikkeling van het evaluatie-onderzoek in de Rijksdienst concludeert de Rekenkamer:

- dat het aantal evaluatie-onderzoeken, zoals gemeld aan de Rekenkamer, in 1995 ten opzichte van 1994 is toegenomen;
- dat er echter twijfel bestaat over de correctheid van de aanmelding; zo bleek bij de nadere beschouwing van 30 onderzoeken dat negen hiervan volgens de HAFIR-criteria ten onrechte als evaluatie-onderzoek werden gezien en dat bij 6 onderzoeken een onjuiste afrondingsdatum was vermeld;
- dat bij de 21 onderzoeken, die wel als evaluatie-onderzoek vielen te kwalificeren, de aansluiting tussen beleidscontext en onderzoek en de interne consistentie veelal toereikend was;
- dat een oordeel over de methodisch-technische kwaliteit van de evaluatie-onderzoeken vaak niet goed mogelijk is door gebrek aan informatie hierover;

³ Dit onderzoek is kort samengevat in bijlage 3 van dit verslag.

- dat er een discussie op gang gebracht moet worden aan welke criteria (naast de gebruikelijke HAFIR-criteria) een evaluatie-onderzoek moet voldoen; dit betreft zowel inhoudelijke vereisten als minimumeisen aan de wijze van rapportage.

SAMENVATTING VAN IN 1996 PRIMAIR AAN DE BETROKKEN MINISTER GERICHTE RAPPORTAGES

1 Arbeidsvoorwaarden bewakings- en beveiligingspersoneel bij de rijksoverheid (april 1996)

De Rekenkamer verrichtte een beperkt vergelijkend onderzoek naar de inconveniëntenregeling (vergoedingen voor bezwarende omstandigheden in de werksituatie) bij de rijksoverheid, aan de hand van de functiegroep bewakings- en beveiligingspersoneel bij de rijksoverheid. De inhoud van de regelingen voor dit personeel en de hoogte van de vergoedingen bleken op enkele punten nogal te verschillen.

De ministers van Defensie en Binnenlandse Zaken gaven in hun reactie een toelichting op deze verschillen.

2 Evaluaties op het gebied van technologiebeleid (juni 1996)

De Rekenkamer voerde een onderzoek uit naar de in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken uitgevoerde evaluatie-onderzoeken aangaande het technologiebeleid. Gebleken is dat de kwaliteit en de bruikbaarheid van deze onderzoeken te wensen overlaten. Het ministerie had ten aanzien van haar beleid vooraf geen kwantificeerbare en toetsbare beleidsdoelstellingen geformuleerd. In de evaluaties kon hierover dan ook nauwelijks informatie worden opgenomen. De Rekenkamer vroeg hiervoor de aandacht van de minister. Deze onderschreef op hoofdlijnen de conclusies van de Rekenkamer. Hij zegde toe te streven naar verbetering op de genoemde punten. De gemaakte opmerkingen ten aanzien van de technische criteria overstegen naar zijn mening echter vooralsnog de detaillering van de vigerende standaards en dienden derhalve in het Interdepartementaal Overleg Financieel-Economische Zaken te worden besproken.

3 Niet-fiscale douanetaken (juni 1996)

De Rekenkamer onderzocht in 1994–1995 of de voor niet-fiscale regelgeving verantwoordelijke bewindslieden zorgdroegen voor beleid en normen voor controles door de Douane. Ook onderzocht zij of de bewindspersonen zich op de hoogte stelden van de wijze van uitvoering en van de resultaten van de afgesproken Douanecontroles. De Rekenkamer onderzocht 58 van de 99 niet-fiscale regelingen. In veel gevallen bleek dat geen normen waren vastgesteld voor de kwaliteit van de te verrichten werkzaamheden. Wel had de Douane aanzetten gegeven tot een betere samenwerking met andere departementen.

De staatssecretaris van Financiën beaamde dat de afstemming tussen verantwoordelijke bewindspersonen en Financiën verder kon worden verbeterd en had hiertoe inmiddels initiatieven genomen.

4 Onderhoud Rijksgebouwen; een evaluatie van een evaluatie (december 1996)

De Rekenkamer onderzocht of de evaluatie door de Rijksgebouwendienst van de Nota Onderhoud Rijkshuisvesting voldoende inzicht bood in de mate waarin toezeggingen zijn nagekomen en of de evaluatie aan methodisch-technische en bruikbaarheidseisen voldeed.

De evaluatie achtte de Rekenkamer waardevol maar de kwaliteit schoot op diverse punten tekort en zou op verschillende onderdelen moeten worden aangevuld om een goede bouwsteen te kunnen zijn voor verdere beleidsvorming. Aanbevolen werd om de evaluatie van de Nota Onderhoud Rijkshuisvesting op sommige onderdelen aan te vullen vóór het uitbrengen van het derde Rijkshuisvestingsplan. Ook wees de

Rekenkamer op aandachtspunten voor toekomstige evaluatieonderzoeken.

In haar reactie schreef de minister van VROM dat de Rijksgebouwendienst en het ministerie verschillende uitgangspunten hadden gekozen. Zij onderschreef in grote lijnen de conclusies en aanbevelingen.

5 Beleid voor de glastuinbouw 1990 – 1994 (december 1996)

Het door de minister van LNV gevoerde beleid voor de glastuinbouw in de periode 1990 – 1994 is maar ten dele toetsbaar, zo bleek uit het onderzoek dat de Rekenkamer hiernaar uitvoerde. Voor een aantal belangrijke aandachtspunten ontbraken gekwantificeerde doelstellingen. Dit geldt ook voor de meeste instrumenten die werden ingezet. Wat betreft de mate waarin beleidsdoelstellingen werden gehaald, was het beeld zeer wisselend.

De minister had al aangekondigd in de loop van 1996 te beginnen met de uitvoering van nieuwe beleidsinitiatieven, onder meer gericht op verbetering van de concurrentiepositie van de Nederlandse glastuinbouw.

De Rekenkamer beval aan om bij de ontwikkeling en invoering van nieuw beleid beter toetsbaar dan tot nu toe aan te geven welke doelstellingen hij op welk tijdstip wil hebben bereikt.

De minister schreef in zijn reactie dat hij zich op hoofdlijnen kon vinden in de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer. Voor de herstructurering van de glastuinbouw zou hij waar mogelijk en gewenst meer specifieke doelstellingen formuleren.

OVERZICHT VAN IN 1996 GEPUBLICEERD ONDERZOEK EN DAARUIT VOORTGEKOMEN TOEZEGGINGEN

Leeswijzer bij het overzicht

Evenals vorig jaar geeft de Algemene Rekenkamer een beeld van de resultaten van het onderzoek. Als peildatum geldt hierbij 1 februari 1997.

In het volgende overzicht is per gepubliceerd onderzoek vermeld: de titel, de identificatie van de publicatie, het financieel belang, het object van onderzoek, gedane toezeggingen van ministers en de mate waarin deze de conclusies en aanbevelingen dekken.

Titels en identificatie publicatie

Het overzicht bevat alle gepubliceerde onderzoeken in het kalenderjaar 1996, gegroepeerd per verantwoordelijke minister.

Daarbij kan het gaan om onderzoeken die als kamerstuk zijn gepubliceerd of die als brief aan de minister zijn uitgegaan.

Gepubliceerde onderzoeken waarover geen correspondentie heeft plaatsgevonden zijn cursief gedrukt (het betreft hier voornamelijk financiële verantwoording of vervolgonderzoek).

De volgorde per ministerie is telkens: onderzoek financieel beheer, onderzoek financiële verantwoording en doelmatigheidsonderzoek. Onderdelen van het onderzoek naar het financiële beheer zijn afzonderlijk vermeld. Het onderzoek naar de financiële verantwoording is als één geheel opgenomen. Dit is gepubliceerd als kamerstuk 24 830.

Financieel belang

Bedragen betreffen uitgaven in miljoenen guldens tenzij anders vermeld (O = ontvangsten U = uitgaven) en zijn afgerond op gehele getallen vanaf 10 miljoen. Als niets is ingevuld, kan het de gehele begroting betreffen of is het financieel belang niet van toepassing of niet berekenbaar.

Object

Vermeld is het soort objecten waarop het onderzoek betrekking had; daarbij worden onderscheiden: financieel beheer (FB), financiële verantwoording (FV), organisatie/beheer (O) en beleid (B).

Toezeggingen

Het betreft toezeggingen naar aanleiding van het onderzoek, die ofwel tijdens het onderzoek of in schriftelijke correspondentie zijn gedaan door bewindspersonen of besturen van organen buiten het Rijk en in de publicatie zijn opgenomen, ofwel naar aanleiding van parlementaire behandeling door de bewindspersonen zijn gedaan aan de Staten-Generaal tijdens mondeling overleg, in de beantwoording van schriftelijke vragen of in een plenair debat.

In de kolom dekkingsgraad is aangegeven in welke mate toezeggingen de aanbevelingen en conclusies hebben gedekt en wat eventueel niet is gedekt op het moment van publicatie en/of na de parlementaire behandeling (peildatum 1 februari 1997). Het cijfer betreft geen waardering van de toezeggingen.

In welke mate de toezeggingen ook zijn nagekomen is in principe *niet* vermeld, aangezien de tijd die is verlopen sinds publicatie verschilt per onderzoek en follow-up van onderzoek veelal aanvullend onderzoek vergt (vervolgonderzoek).

Bij dekkingsgraad is de volgende schaal gehanteerd:

- 0 geen dekking
- 1 marginale dekking
- 2 gedeeltelijke dekking
- 3 nagenoeg volledige dekking
- 4 volledige dekking

Gebruikte afkortingen en aanduidingen

Oordelen: FV = financiële verantwoording FB = financieel beheer

O = organisatie en beheer B = beleid

Financieel belang: uitgaven in miljoenen guldens, tenzij anders vermeld en afgerond vanaf 10 miljoen (O = uitgaven U = uitgaven)

Publicatie: kamerstuk 24 830 betreft het Rechtmatigheidsonderzoek 1995

Het overzicht is hierna opgenomen.

Toezeggingen van bewindspersonen aan de Algemene Rekenkamer en de Tweede Kamer naar aanleiding van in 1996 gepubliceerd onderzoek

ALGEMENE ZAKEN

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Financieel beheer</i>	24 830		FB		
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830		FV		

KABINET VOOR NEDERLANDS-ANTILLIAANSE EN ARUBAANSE ZAKEN

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Departementale accountants- controle</i>	24 830				
Accountantscontrole op de overheidsprojecten	24 830				
Administratieve organisatie	24 830				
Terugvorderen van afgekeurde projectuitgaven	24 830				
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830				

BUITENLANDSE ZAKEN

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Accountantscontrole</i>	24 830		FB		-
Voorschottenbeheer ontwikke- lingssamenwerking	24 830	2100	FB		0 Niet gedekt worden: a Het aanmerken als voor- schot van bepaalde uitgaven; b Het afboeken van voor- schotten als alle relevante gegevens beschikbaar zijn; c Het schriftelijk informeren van de ontvangende instan- tie over de definitieve vast- stelling van de bijdrage; d Het garanderen van een tijdige bewaking van de voorschotten; e Het verbeteren van de toe- lichting bij de voorschotten- stand in de saldi balans.
Controle op financiële hulp	24 830	350	FB	Hoor/wederhoor: 1. Nagaan of in alle voor- komende gevallen de opdracht tot accountants- controle is verstrekt. Zo niet dan zal actie worden ondernomen; 2. Alle contracten en bijlagen centraal archi- veren; 3. Aandacht besteden aan de wijze waarop de posten met de beoordeling van accountantsrapporten omgaan.	4

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Afwikkeling van activiteiten uitgevoerd door consultants en openbaar aanbesteden van consultants-projecten	24 830	237	FB	Hoor/wederhoor: 1. De minister zal de aanbevelingen over de procedures op hun praktische toepassingsmogelijkheden bestuderen. Parlementaire behandeling: 1. De minister geeft aan dat hij als gevolg van bezwaren van het Nederlandse bedrijfsleven consultants-projecten in mindere mate dan gepland openbaar wil aanbesteden.	1 Onvoldoende gedekt worden: a De opmerkingen over de inhoudelijke beoordeling van declaraties en de opstelling van prestatieverklaringen door de posten; b Openbaar (internationaal) aanbesteden van consultants-projecten vindt aanmerkelijk minder plaats dan de minister had gepland.
Directie Kabinet en Protocol	Management- 3 letter 9/5/96	3	FB	Hoor/wederhoor: 1. Bij nota gevoegde «handreiking» is opgepakt als leidraad voor het opzetten van een duurzame structuur; 2. Verbetering informatievoorziening aan FEZ inzake begrotingsvoorbereiding; 3. Afspraken met externen omtrent tijdigheid van claims en declaraties; 4. Maatregelen met het oog op de ambtelijke integriteit en de beoordeling van prijs en kwaliteit bij het aangaan van contracten; 5. Verbetering van het betalingsproces en de verwerking van facturen; 6. Toezicht door FEZ op DKP bij het aangaan van financiële verplichtingen inzake het Europese Voorzitterschap.	3 Een toezegging op het gebied van de markt-kennis van de directie, onontbeerlijk voor keuzes in prijs en kwaliteit, ontbreekt.
Directie Kabinet en Protocol	24 830	3	FB	Parlementaire behandeling: 1. Minister in TK 1996-97, 25 000 V nr.16 : «Alle aanbevelingen zijn eigenlijk overgenomen. (...) Naar ons gevoel hebben de aanbevelingen geleid tot een duidelijke kwaliteitsverbetering in het opereren.»	
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830	<i>nvt</i>	<i>FB</i>	<i>nvt</i>	-
Huisvesting Buitenlandse Dienst	24 790	160	O/B	Hoor/wederhoor: 1. Actualisering beleidsplan huisvesting; 2. Verbetering informatie aan de posten over taken en bevoegdheden van DGB; 3. Uitvoeren schriftelijke evaluaties / voorzien in management-informatie; 4. Aanpassen AO;	ad 1: 2 Beleid / doelen worden van actualisering uitgesloten. ad 2: 4 ad 3: 0 ad 4: 3 AO wordt aangepast; verminderen integriteitsrisico's wordt niet expliciet gemeld.

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
				5. Voorkomen achterstallig onderhoud / uitvoering achterstallig onderhoudsprogramma; 6. Bezinning op en realisatie van decentralisering van taken.	ad 5: 2 Uitvoering zal met grote aandacht worden gevolgd; acties niet aangekondigd. ad 6: 2 Bezinning op vergroting effectiviteit van de dienst; onduidelijk of inefficiënte centrale taken (inventaris- en onderhoudadministratie) gedecentraliseerd worden.

JUSTITIE

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Accountantscontrole	24 830		FB/FV	Parlementaire behandeling: 1. In het controlejaar 1996 zal de implementatie van een aantal maatregelen die het gevolg zijn van de reorganisatie van de AD in 1995, zijn afgerond. Deze dienen de organisatorische voorwaarden te scheppen voor kwalitatief goede uitvoering van de werkzaamheden door de AD en de daarin te bereiken verbeteringen; 2. Daarnaast zal extra aandacht worden besteed aan die maatregelen die moeten leiden tot een optimale uitvoering van de verschillende controlewerkzaamheden. Alle betrokkenen, waaronder de Rekenkamer, zullen over de te treffen maatregelen worden geïnformeerd; 3. Medio 1997 zal de accountantscontrole op orde zijn.	4
Administratieve organisatie	24 830		FB/FV	Hoor/wederhoor: 1. Verwachting beschrijving AO deel uitmakend van herinrichtingsoperatie begin 1997 af te ronden. Parlementaire behandeling: 1. Door verantwoordelijke diensten zullen op korte termijn maatregelen worden geformuleerd om de knelpunten bij de salarissuitgaven op te lossen.	4

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Ontvangsten	24 830	328	FB	<p>2. Voor de continuïteit van de gegevensverwerking van het salarissysteem is inmiddels een plan van aanpak opgesteld dat erop gericht is de belangrijkste tekortkomingen voor 31 december 1996 weg te nemen;</p> <p>3. De belangrijkste risico's bij de uitgaven van de arrondissementen zullen voor 1 mei 1997 zijn afgerond;</p> <p>4. De administratieve organisatie bij het bestuursdepartement moet 31 december 1996 op orde zijn;</p> <p>5. Het financieel/materieel beheer bij het KLPD moet 31 december 1997 op orde zijn;</p> <p>6. Bij DJI lopen zes afzonderlijke AO-projecten die tussen 31 december 1996 en december 1997 gereed moeten zijn;</p> <p>7. Bij de rechtsbijstand (DRJB) geldt een termijn tot 31 december 1996.</p> <p>Hoor/wederhoor: 1. In april 1996 is een project verbetering financieel beheer arrondissementen gestart met ondersteuning van externen.</p>	4
Voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik gefinancierde rechtsbijstand	24 830	407	FB	<p>Parlementaire behandeling: 1. Alle leemten in AO zijn bekend en zullen per 1 mei 1997 zijn weggenomen;</p> <p>2. Sturingsinstrumentarium DRP wordt uitgebreid met inspecties/audits.</p> <p>Hoor/wederhoor: 1. In 1996 zal een steekproef met gegevens van de Belastingdienst een zodanig inzicht geven in het misbruik, dat de resterende onzekerheid kan worden gekwantificeerd;</p> <p>2. Besluitvorming over vermindering van de M en O-gevoeligheid van de regeling kan voor de zomer 1997 worden afgerond; Vervolgens kan wetgeving worden voorbereid;</p> <p>3. Voor de Raden voor Rechtsbijstand zal een nieuw controleprotocol worden ingesteld, waarin onder meer een oordeel wordt gevraagd over het M en O-beleid;</p>	4

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Voorcoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik bij de Reclaseringsregeling	24 830	476	FB	4. Bij de Stichtingen Rechtsbijstand dient de accountant bij zijn mededeling 1996 tevens te verklaren dat de AO voldoet aan het door de minister gestelde kader. Parlementaire behandeling: 1. De Stichting Reclaserings Nederland heeft een plan van aanpak opgesteld dat moet leiden tot verbetering van de AO en de informatievoorziening; 2. Tevens is voor beide onderdelen een helpdesk ingericht.	4
Bewakingskosten Luchthavens	24 830	64	FB	Parlementaire behandeling: 1. Er is een bureau ingehuurd dat de knelpunten inventariseert en met oplossingen komt. In 1997 moeten de problemen zeker zijn verholpen.	4
Huisvestingskosten Dienst Justitiële Inrichtingen	24 830	13	FV	Parlementaire behandeling: 1. Om onduidelijkheden over de verantwoording in de toekomst te voorkomen wordt met het ministerie van VROM overleg gevoerd op welke wijze de taakverdeling tussen de RGD en de DJI met betrekking tot de huisvestingskosten kan worden aangepast, zodanig dat de naleving van de richtlijnen wordt gewaarborgd. Inmiddels zijn goede afspraken gemaakt.	4
Toelichting saldbalans IND	24 830		FV	Parlementaire behandeling: 1. In 1996 zal het vereiste inzicht in het verloop van de vorderingen worden gegeven.	4
<i>Financiële verantwoording</i>	<i>24 830</i>		<i>FV</i>		

BINNENLANDSE ZAKEN

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Accountantscontrole</i>	<i>24 830</i>		<i>FB</i>		
Dienst Uitvoering Ontslaguitkeringsregelingen (DUO)	24 830	936	FB	Hoor/wederhoor: 1. Minister: continuering betrokkenheid en verantwoordelijkheid bij USZO;	ad 1: 4

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
				2. Minister: toezegging extra-investering aan USZO i.v.m. wegwerken achterstanden; 3. USZO: aandacht voor investeringen in geautomatiseerd systeem en aandacht voor procesbewaking.	ad 2 en 3: 1 De toezeggingen zijn onvoldoende concreet gelet op de zorgelijke situatie van het financieel beheer.
Definitief vaststellen bijdragen Politie	24 830	3969	FB	Hoor/wederhoor: 1. Minister: aandringen op verbetering van verantwoording door regio's; 2. Minister: mening Rekenkamer inzake verantwoording van gerichte toedelingen zal worden meegenomen in evaluatie Politiewet 1993.	ad 1: 4 ad 2: 4
<i>Regelgeving Wateroverlast</i>	<i>24 830</i>	<i>137</i>	<i>FB</i>		
<i>Reservering Sociale vernieuwing</i>	<i>24 830</i>	<i>830</i>	<i>FB</i>		
<i>Financiële verantwoording</i>	<i>24 830</i>		<i>FV</i>		
Gemeentelijke Basis Administratie	25 040	115	O/B	Hoor/wederhoor: 1. Toepassen contra-expertises en kostenregistratie; 2. Voorstel voor periodieke audits naar kwaliteit/beveiliging gemeentelijke GBA-systemen; 3. Onderzoek naar relatie tussen omvang berichtenverkeer en exploitatiekosten; 4. Onderzoek naar centrale verwijsindex; 5. Procedurele verbeteringen ter bevordering van snelheid berichtenverkeer.	2 Niet overgenomen werden de meer centrale aansturing en het verhogen van de snelheid van het berichtenverkeer. Sommige toezeggingen komen maar ten dele tegemoet aan de opmerkingen van de Rekenkamer. Zo acht de Rekenkamer het onderzoek naar de kosten te beperkt van reikwijdte.
				Parlementaire behandeling: (dd. 23-01-1997): 1. De toezeggingen n.a.v. de hoor-/ wederhoorprocedure (centrale verwijsindex, contra-expertises, kostenregistratie) werden tijdens de mondelinge behandeling nader bekrachtigd; 2. Periodieke audits zullen niet vrijblijvend zijn en een wettelijke verankering krijgen; 3. De Tweede Kamer zal worden geïnformeerd over het onderzoek naar de exploitatiekosten van de GBA;	

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
				4. De bekendheid met de privacyregeling van de GBA (met name de geheimhoudingsregelingen) zal nader worden bezien; 5. De Tweede Kamer zal een beknopt werkprogramma met actiepunten ontvangen t.a.v. de GBA.	

PROVINCIEFONDS

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Financieel beheer</i>	24 830		FB		
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830		FV		

HUIS DER KONINGIN

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Financieel beheer</i>	24 830		FB		
<i>Rapport bij de financiële verantwoording 1995 van het huis der Koningin</i>	24 830		FV		

HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINET DER KONINGIN

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Financieel beheer</i>	24 830		FB		
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830		FV		

ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Accountantscontrole</i>	24 830		FB		
<i>Controlebeleid Kunstenfondsen</i>	24 830	74	FB		
<i>Begrotingscyclus van de uitgaven voor Primair Onderwijs</i>	24 830	9300	FB		
<i>Misbruik en oneigenlijk gebruik</i>	24 830		FB	Hoor/wederhoor: 1. Voor wat betreft de inventarisatie van regelingen: concreet plan van aanpak, inclusief tijdsplanning;	ad 1: 4

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
				2. Voor wat betreft de regeling Baseducatie: bezien op welke wijze met de opmerkingen van de Rekenkamer rekening kan worden gehouden;	ad 2: 2 Onvoldoende aandacht voor aspecten van M en O-gevoeligheid. De Rekenkamer voert in het rechtmatigheidsonderzoek 1996 een bezwaaronderzoek uit naar de toereikendheid van het MenO-beleid voor de bekostiging van de volwasseneneducatie onder de Wet Educatie en Beroepsonderwijs.
				3. Voor wat betreft het Besluit Rijkssubsidiëring Restauratie Monumenten: nagaan of screening van de aanvragen van particulieren te realiseren is.	ad 3: 2 Het al dan niet BTW-plichtig zijn van de subsidieontvanger werd niet geverifieerd.
Vorrangsbenoemingen wachtersgelders	24 830		FB		
Financieel toezicht op omroepverenigingen	25 120	1088	B	Hoor/wederhoor: Commissariaat voor de Media: 1 Risico-analyses uitvoeren en schriftelijk vastleggen; 2 Controle-aanpak schriftelijk vastleggen; 3 Toezien op naleving bepalingen Mediawet waarin staat dat bestuursleden en medewerkers omroepen en andere (rechts)personen waarmee omroepen een overeenkomst hebben gesloten, geen op geld waardeerbare voordelen mogen bedingen of aanvaarden verband houdend met werkzaamheden van omroepen; 4 Aanpassen sanctieregeling zodat deze betrekking heeft op totale werkteerrein Commissariaat; 5 Nagaan hoe controlegegevens, bevindingen en resultaten van gesprekken op een meer formele wijze kunnen worden vastgelegd c.q. moeten worden bevestigd door de omroepen; 6 Hernieuwde vastlegging van door omroepen te verstrekken informatie over naleving Mediawet. Minister: 1 Bezien of huidige toezichtsregime nog verder kan worden verbeterd.	Commissariaat: 3 Niet gedekt: a Ontwikkelen algemene visie en nagaan gevolgen daarvan voor vormgeving en werkwijze organisatie; b Toezicht op financieel beheer omroepen; c Beoordeling voorzieningen omroepen; d Actief toezicht houden op nevenactiviteiten-regeling. Minister: 1 Alleen algemene toezegging. Geen concrete toezeggingen. Aanbevelingen hadden betrekking op uitbreiding wettelijke instrumenten Commissariaat en minister, beleid minister en uitvoering ministerie.

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Voorschotten	24 830	34 600	FB	Hoor/wederhoor: 1. Minimaliseren van de hoeveelheid openstaande voorschotten zal voortdu- rende aandacht krijgen.	4
Uitkeringen Onderwijspersoneel	24 830	874	FB	-	
Kwaliteit controles instellings- accountants	24 830		FB		
<i>Financiële verantwoording 1995</i>	24 830		FV		

FINANCIËN

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Accountantscontrole</i>	24 830		FB	Hoor/wederhoor: 1. Belastingdienst heeft toegezegd in het beheers- verslag meer aandacht te zullen geven aan de afwe- gingen die aan gemaakte keuzes ten grondslag liggen. 2. De Belastingdienst heeft zich voorgenomen kenge- tallen en macro-analyses verder te ontwikkelen om nader inzicht te geven in de realisatie van de planning en de bereikte resultaten; 3. Met de AD en IAB zijn afspraken gemaakt over de verbetering van de onder- bouwing van het Niet Evident Ontoereikend (NEO)-dossier, opdat uit- eindelijk kan worden vast- gesteld of de Rekenkamer de accountantscontrole voldoende acht. Ook de komende jaren zal dit een punt van overleg tussen de AR en de accountants- diensten blijven; 4. De minister zegde toe dat de controle-inzet in de behandelplannen van de eenheden aan de orde komt. Ook was besloten tot maatregelen ter verster- king van de centrale coör- dinatie; 5. Bij de kansspelbelasting is de in 1994 aanbevolen evaluatie van de regeling inmiddels bijna afgerond; 6. Aan de in 1994 gecon- stateerde tekortkomingen in de volledigheid van het bestand van belasting- plichtigen voor de kans- spelbelasting wordt gewerkt;	
Beleid van de Belastingdienst ter voorkoming van misbruik en onei- genlijk gebruik	24 830	<i>Kansspelbe- lasting 146</i>	FB/O/B		
		Omzetbelas- ting 33 800			

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Kwaliteitsborging	24 830		FB/O/B	7. Bij de omzetbelasting zal het portefeuillehouderschap worden versterkt. Parlementaire behandeling: In april 1997 komt er een notitie over boekenonderzoeken (omzetbelasting). Hoor/wederhoor: 1. Vanaf 1997 zullen de zgn. raamwerken kwaliteitsborging van kracht zijn. Via een meetinstrument zal aan verdere kwaliteitsverbetering worden gewerkt. Voor 1997 worden met de doelgroepdirecties afspraken gemaakt over de te verstrekken bestuurlijke informatie.	3 De Belastingdienst geeft niet in detail aan hoe bestuurlijke informatie over kwaliteitsborging zal worden verstrekt.
Rijkshoofdboekhouding	24 830		FB/O/B	Hoor/wederhoor: 1. Er komen richtlijnen voor het openen van een rekening-courant voor derden. De volgens de Rekenkamer onnodig gevoerde rekeningen-courant zullen worden heroverwogen.	2 Een door de Rekenkamer afgekeurde constructie acht de minister van Financiën wel toelaatbaar.
Belastingdienst Automatiseringscentrum	24 830		FB/O/B	Hoor/wederhoor: 1. In 1996 wordt hoge prioriteit gegeven aan het oplossen van de tekortkomingen bij de interne controle en beveiliging. De IAB zal over 1996 opnieuw een oordeel geven over de betrouwbaarheid van de centrale gegevensverwerking.	4
Motorrijtuigenbelasting	24 830	O 52	FB/O		
Dienst Domeinen	24 830	U 94 O 714	FB/O/B		
Premie-inning Belastingdienst (Uitvloeisel v.h. AR-rapport: Premie-inning door bedrijfsverenigingen en Belastingdienst (24 630))	24 830	O 38 490	FB	Hoor/wederhoor: 1. Looncontroles worden voortaan op basis van een risico-analyse uitgevoerd.	4
<i>Afdracht eigen middelen Europese Gemeenschap</i>	24 830	<i>U 9520</i>	<i>FB</i>		
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830		<i>FV</i>		

GEMEENTEFONDS

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Financieel beheer</i>	24 830		<i>FB</i>		
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830		<i>FV</i>		

NATIONALE SCHULD

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Accountantscontrole</i>	24 830		FB	Hoor/wederhoor: 1. Voortaan vastlegging van de bevindingen van de interne controle op gegevensniveau (toezegging tijdens het onderzoek)	4
<i>Interne controle bij het Agentschap</i>	24 830		FB		
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830		FV		

DEFENSIE

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Accountantscontrole</i>	24 830				
<i>Administratieve organisatie en interne controle</i>	24 830				
Valutabeheer	24 830	\$ 482	FB	Hoor/wederhoor: 1. De minister onderschreef de conclusies van de Rekenkamer en deelde mee dat de aangekondigde maatregelen per 1-1-1997 geïmplementeerd zullen worden. Bij afsluiting van het onderzoek bleek dat het ministerie inmiddels maatregelen met tijdspaden heeft geïnitieerd om snel de administratieve organisatie op orde te brengen. Centrale sturing en bewaking van de invoering van de voorgenomen maatregelen geschiedt door de Directeur Generaal Economie en Financiën.	4
Woningbeheer	24 830	O 16 U 13	FB		
Toelagen	24 830	78	FB	Hoor/wederhoor: 1. Oprichting bureau evaluaties bij Defensiestaf met als taak: uitvoering evaluaties vredesoperaties en coördineren activiteiten op dit gebied bij landen. Parlementaire behandeling: 1. Jaarlijks zal in de MvT op de begroting van Defensie een samenvattend overzicht worden gegeven van bevindingen uit evaluaties en van acties en maatregelen naar aanleiding daarvan.	2 Het verbeteren van het leerproces is in de toezeggingen niet meegenomen.
Nieuw salarissysteem krijgsmacht	24 830				
Agentschappen	24 830				
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830		FV		
Leren van vredesoperaties	24 605	ca f 300 miljoen	O		

VOLKSHUISVESING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER/RIJKSGEBOUWENDIENST

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Individuele Huursubsidie	24 830	2130	FB	Hoor/wederhoor: 1. Meer inzicht verkrijgen in de controle-activiteiten van de gemeenten; er zal een gestructureerde aanpak worden opgezet; 2. Informatie-uitwisseling met OCW in overweging nemen; 3. Handleiding aanpassen; 4. Overleg met Biza over de toelaatbaarheid van bepaalde controlemiddelen en informatie over de (on)betrouwbaarheid van GBA-gegevens.	4
Begrotingsvoorbereiding Rijksge- bouwendienst	24 830	634	FB	Hoor/wederhoor: 1. De minister was projec- ten gestart die tot doel hadden het begrotings- proces te verbeteren 2. Er zou overleg komen met Financiën. Om de regelgeving met betrekking tot het vooraf- gaand toezicht te verbete- ren.	4
Regeling Saneringprogramma Verkeerslawaaï	24 830	62	FB	Hoor/wederhoor 1. De algemene maatregel van bestuur zou nog in 1996 bij de Raad van State in behandeling worden gegeven.	4
Bodemsanering in eigen beheer	24 830	19	FB	Hoor/wederhoor: 1. De minister zegde toe in de toekomst in vergelijk- bare situaties deze vooraf aan de Tweede Kamer te melden.	4
Huisvestingstransacties andere ministeries	24 830	14	FB	Hoor/wederhoor: 1. De minister zegde toe dat bewerkstelligd zou worden dat de huisvestingskosten voortaan correct zouden worden verantwoord.	4
<i>Accountantscontrole</i>	<i>24 830</i>		<i>FB</i>		
<i>Schadevergoeding bodem- sanering</i>	<i>24 830</i>		<i>FB</i>		
<i>Informeel opdrachten</i>	<i>24 830</i>		<i>FB</i>		
Afwikkeling bruteringsoperatie	24 830		FB	Zie doelmatigheids- onderzoek «bruteringsope- ratie».	
<i>Financiële verantwoording</i>	<i>24 830</i>		<i>FV</i>		

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Toezicht op woningcorporaties	24 871	0	O/B	Hoor/wederhoor: 1. Gebreken opzet worden aangepast c.q. meegenomen bij aanpassing BBSH in 1998; 2. Zo nodig gerichte inspecties; 3. Simulering verbetering volkshuisvestingsverslagen; 4. Aanpassing jaarlijks programma rijkstoezicht; 5. Nagegaan wordt of er regionaal heldere; samenwerkingsafspraken zijn gemaakt en of deze moeten worden bevorderd; 6. Verbeteren informatievoorziening corporaties/gemeenten/Rijk. Parlementaire behandeling: 1. Financieel toezicht weg bij gemeenten.	2 niet overgenomen zijn: a Prestatie-afspraken in toezichtsrapportage; oordeel over prestaties en onderbouwing; b Overleg met gemeenten over normatiek voor beoordeling financiële continuïteit; c Wachten met andere ordening.
Onderhoud rijksgebouwen; een evaluatie van een evaluatie	brief aan minister	121	O	Hoor/wederhoor: 1. Het inzicht in de betrouwbaarheidsmarges zal worden verbeterd; 2. Varianten- en gevoeligheidsanalyses zullen worden uitgevoerd; 3. In het derde rijks-huisvestingsplan worden bijgestelde en onderbouwde prognoses opgenomen van de onderhoudsvoorraad; 4. Inzichten in doelbereiking worden aangevuld.	3 De Rekenkamer had ook aanbevolen om analyses te verbeteren door kennis op te bouwen over factoren en relatieve invloed daarvan op de ontwikkeling van de onderhoudsvoorraad.
Balansverkorting Volkshuisvesting: uitvoering Bruteringsoperatie	24 725	73 600	FB	Hoor/wederhoor: 1. Een verschil tussen ramingen uit januari 1995 en gegevens in het Cliëntstelsysteem (de steekproefmassa bijdragen afkopsommen) ad 81 miljoen gulden is door de AD verklaard na afsluiting van het Rekenkamer-onderzoek (dit overzicht is tijdens het rechtmatigheidsonderzoek 1995 door de Rekenkamer gecontroleerd en akkoord bevonden); 2. De aanbevelingen ten aanzien van de definitieve afwikkelingsfase tot in het jaar 2000 worden reeds grotendeels ten uitvoer gebracht.	3 De staatssecretaris ging in zijn reactie niet in op de noodzaak van een beheersplan voor het Cliëntstelsysteem.

VERKEER EN WATERSTAAT

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Accountantscontrole</i>	24 830		FB		
Wet verontreiniging oppervlaktewateren	24 830		FB		
Contractuitgaven	24 830	192	FB	Hoor/wederhoor: 1. Expliciete aandacht voor naleving procedures van uren- en onderzoekscontracten.	4
Rijksdienst voor het Wegverkeer	24 830	216	FB	Hoor/wederhoor: 1. Financieel beheer zal over 1996 voldoen aan eisen van ordelijkheid en controleerbaarheid.	4
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830		FV		
Aanleg Maaskaden	24 882	193	O/B	Hoor/wederhoor: 1. Het ministerie van V&W, de provincie Limburg en de twee betrokken waterschappen maakten op de publicatiedag bekend dat zij het eens waren geworden over een verdeling van de kostenoverschrijdingen; 2. De minister van V&W zegde toe de eindverantwoordelijkheid bij dit soort projecten beter te gaan regelen; 3. Het departement heeft inmiddels een concept controleprotocol voor de eindafrekening van het project voorbereid en ter instemming aangeboden aan GS van de provincie Limburg.	4
Tankcleaning Rotterdam	24 715	62	FB/B	Hoor/wederhoor: 1. De ministeries van V&W en VROM gaan gezamenlijk nieuwe handhavingsstrategieën ontwikkelen; 2. Voor de rechtsopvolger van TCR zou door het ministerie inmiddels een integraal handhavingsplan zijn opgesteld; 3. Tussen V&W en VROM is overleg gestart om de afstemming te verbeteren bij het voeren van beleid inzake de havenontvangstinstallaties en de handhaving van milieuvergunningen; 4. De geadviseerde accountantsverklaring ter afsluiting van het gehele project zou verder worden voorgeschreven; 5. In het nog op te stellen milieubeleidsplan voor de scheepvaart zal V&W aanvullende maatregelen gaan opnemen om de doelstellingen van het maritieme milieubeleid te halen;	3 Geen actie is aangekondigd op de aanbeveling van een meer sluitende handhaving van de milieuregelgeving op de Noordzee en in de havens.

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
				6. Om het rendement van de handhaving te verbeteren zou inmiddels een Strategisch Plan van Aanpak Naleving zijn opgesteld. Op korte termijn zou op het kustwachtcentrum een coördinatie- en informatiepunt worden ingericht ter verbetering van de handhaving op zee en in de havens; 7. De minister van V&W laat onderzoek verrichten naar de mogelijkheid van een systeem van indirecte betaling van afgiftekosten in de havens rond de Noordzee.	

INFRASTRUCTUURFONDS

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Accountantscontrole Contractuitgaven	24 830 24 830	212	FB FB	Hoor/wederhoor: 1. Maatregelen zijn genomen om de interne controle te verbeteren; 2. Regelgeving voor nieuwe contractvormen is aangepast.	4
Ontvangsten <i>Financiële verantwoording</i>	24 830 24 830		FB FV		

ECONOMISCHE ZAKEN

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Accountantscontrole Subsidieregeling Waterschade 1994	24 830 24 830		FB	Hoor/wederhoor: 1. In de toekomst krijgt het tijdig formuleren en starten van de controle-opdracht extra aandacht.	2 Er is geen directe actie toegezegd.
Financieel Administratief Systeem	24 830		FB	Hoor/wederhoor: 1. De verdere inzet van het FAS is in onderzoek; 2. De AD komt met een rapportage inzake de controleerbaarheid van het FAS; 3. Er vinden aanvullende werkzaamheden plaats voor de betrouwbaarheidsmededeling.	3 De minister gaf niet aan wanneer een en ander afgerond zou worden.
Aanmelden steunmaatregelen Europese Commissie	24 830		FB	Hoor/wederhoor: 1. Het ministerie is van plan de procedure aan te vullen.	3 De minister zegde niet toe voldoende rekening te houden met de adviezen van de geraadpleegde deskundigen.

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Vorderingenbeheer Centraal Bureau voor de Statistiek	24 830		FB	Hoor/wederhoor: 1. Bestaande tekorten zullen worden weggenomen; 2. Noodmaatregelen zullen worden vervangen door definitieve implementatie van de AO en interne controlemaatregelen.	4
<i>Projectbeheer Directoraat- Generaal Economische Structuur</i>	<i>24 830</i>		<i>FB</i>		
<i>Financiële verantwoording</i> Evaluaties op het gebied van technologiebeleid	<i>24 830</i> brief aan minister 6 juni 1996	1500	<i>FV</i> O/B	Hoor/wederhoor: 1. Informatie over techni- sche kwaliteit dient voortaan in evaluatie- rapporten opgenomen te worden; 2. Waar mogelijk zullen resultaten van beleids- instrumenten met toets- bare criteria zichtbaar en meetbaar gemaakt worden.	4

FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Financieel beheer	24 830		FB	Hoor/wederhoor: 1. Toegezegd is de rekeningtabellen en toe- lichting inzichtelijker te maken.	
<i>Financiële verantwoording</i>	<i>24 830</i>		<i>FV</i>		

LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Accountantscontrole</i> Administratieve Organisatie	<i>24 830</i> 24 830		<i>FB</i> FB	Hoor/wederhoor: 1. Aan de nadere uitwer- king van het samenspel tussen de lijn-organisatie en de directie FEZ als lijn controller werd gewerkt; 2. De actualisering van de AO zal naar verwachting in 1997 zijn afgerond. Parlementaire behande- ling: 1. Op het ministerie is het probleem onderkend. Er is een departementsbrede operatie opgestart om de aanpassing van de AO in februari 1997 af te ronden;	4

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Schaderegelingen	24 830	84	FB	<p>2. De minister had goede hoop dat voldoende vorderingen zullen worden gemaakt zodat het bezwaar onderzoek van de Rekenkamer niet zal leiden tot een negatief oordeel over de rechtmatigheid van de uitgaven in 1996.</p> <p>Hoor/wederhoor: Bijdrageregelingen landbouw-bedrijven overstromingschade 1995: 1. Op korte termijn zal besluitvorming plaatsvinden over het AID-onderzoek op de juistheid van de schademeldingen; 2. Uitkeringen, waarvan kan worden bewezen dat ze onrechtmatig zijn toegekend zullen worden teruggevorderd.</p>	3 De minister vond de aanbevelingen van de Rekenkamer ten aanzien van de schademeldingen en de taxaties niet relevant.
Financieel Administratie Pakket	24 830		FB	<p>Oogstschade 1993 Noord-Nederland: De minister benadrukte dat de kritiek van de Rekenkamer, die zij reeds releveerde in het RFV 1994 uitdrukkelijk was meegenomen in latere schaderegelingen.</p> <p>Hoor/wederhoor: 1. De minister zal de aanbevelingen, met uitzondering van die waar hij het niet mee eens is, opvolgen.</p>	2 Het testen was onvoldoende en (vooral de eerste fase van) de implementatie was chaotisch. Bij vervolgonderzoek zal er nader aandacht aan worden besteed.
Dienst Landbouwkundig Onderzoek	24 830				
Plantenziektenkundige Dienst	24 830				
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830		FV		
Beleid voor de glastuinbouw 1990-1994	brief 18-12-1996	576	B	<p>Hoor/wederhoor: 1. Voor het specifieke nieuwe herstructureringsbeleid zullen waar mogelijk en gewenst, specifieke doelstellingen geformuleerd worden.</p>	2 De minister acht het niet voor alle beleidsterreinen en voor alle instrumenten nodig en gewenst om specifieke doelstellingen voor de glastuinbouw te formuleren.

LANDBOUW-EGALISATIEFONDS

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Accountantscontrole	24 830		FB		
Project accountantsverklaring LEF-B	24 830		FB	<p>Hoor/wederhoor: 1. Met de uitwerking van een plan van aanpak wordt gestreefd naar het afgeven van een goedkeurende accountantsverklaring over 1996 bij het LEF als geheel.</p>	4

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Voorcoming van kortingen	24 830	LEF-B: U 4489 O 4465	FB		
Rekening 1995 LEF-B	24 830		FB		
Financiële verantwoording LEF-A	24 830		FV		

SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Accountantscontrole</i>	24 830		FB		
Subsidieregeling experimenten activering van uitkeringsgelden	24 830	720 (beschik- baar voor 1995-1998)	FB	Een AMvB voor de desbe- treffende subsidieregeling.	3 De minister is het oneens met een deel van de aanbe- velingen.
Uitvoering Remigratieregelingen	24 830	57	FB	-	
<i>Bijstandsuitgaven</i>	24 830	9809	FB		
<i>Toezicht sociale verzekeringen</i>	24 830		FB	<i>Al in 1994 is toegezegd dat de minister het CTSV¹ zou aanspreken op diens ver- antwoordelijkheid voor een adequate invulling van sturend toezicht op de uitvoeringsinstanties. In 1995 geen andere toezeg- gingen.</i>	
<i>Rijksbijdrageregeling Banenpools</i>	24 830	420	FB	<i>In najaar van 1996 komt er een wettelijke regeling, die een einde maakt aan de onrechtmatigheid van deze uitgaven.</i>	
<i>Financiële verantwoording</i>	24 830		FV		

¹ CTSV = College van Toezicht Sociale Verzekeringen

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Aspergesteken, seizoensarbeid in de tuinbouw	24 685		O/B	<p>Hoor/wederhoor minister:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spoedige afronding van het wetsvoorstel Premieregime bij marginale arbeid; 2. Einde maken aan onduidelijke status van regelingen die in de sector gebruik waren; 3. Overwegen om corrigerende maatregelen te treffen richting gemeenten die ten onrechte geen sancties opleggen in geval van weigeren van passend werk; 4. Nagaan of gemeenten in 1996 in de aspergestreek een gezamenlijk premiebeleid hanteerden; 5. Het opstellen van regionale plannen van aanpak voor het bestrijden van illegale arbeid. <p>Hoor/wederhoor art. 59:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Arbeidsvoorziening zou zich indien nodig en gewenst richten op een betere internationale bemiddeling. <p>Parlementaire behandeling:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aanvullend onderzoek naar de reden waarom langdurig werklozen niet inpasbaar zijn in ongeschoold werk; 2. Evaluatie van de wet Premieregime bij marginale arbeid over een paar jaar. 	3 De aanbeveling om te kijken naar specifieke arbeidsomstandigheden in verschillende deelsectoren van de tuinbouw, waaronder de aspergeteelt, is niet overgenomen.
Gesubsidieerde arbeid	25 070	3307	O/B	<p>Hoor/wederhoor:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De Arbeidsvoorziening heeft voor de dienstverlening een modelcontract en een productenhandboek ontwikkeld. <p>Parlementaire behandeling:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bij het formuleren van de verdringingstoets in het wetsvoorstel Inschakeling Werkzoekenden wordt rekening gehouden met de aanbevelingen van de Rekenkamer. 	2 De Rekenkamer vindt dat de stroomlijnings-operatie moet worden benut om de afstemming tussen de onderzochte regelingen te verbeteren. De Rekenkamer vindt dat de minister onvoldoende ingaat op de overlap in doelgroep en soort banen.

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Verhaalsrecht in de Ziekenfondswet	25 025	270	O/B	Hoor/wederhoor: 1. Minister VWS: zal aan de Ziekenfondsraad verzoeken meer aandacht te besteden aan de maatregelen die ziekenfondsen dienen te treffen om een optimale uitvoering van het verhaalsrecht te bevorderen. 2. Ziekenfondsraad: zal bevorderen dat de verhaalsactiviteiten beter worden verricht en neemt zich voor in het kader van de wijzigingen in de budgetsystematiek de financiële verantwoording van de verhaalsopbrengst te wijzigen. De Commissie Toezicht Uitvoeringsorganisatie van de Ziekenfondsraad neemt de resultaten van het Rekenkamer onderzoek mee bij de uitoefening van haar taak.	2 De minister acht verduidelijking van de wet niet nodig. De Ziekenfondsraad ging niet concreet in op de aanbevelingen. De ziekenfondsen gaan bij monde van de Zorgverzekeraars Nederland niet in op de aanbeveling meer aandacht te geven aan verhaalsrecht.

VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
<i>Accountantscontrole</i> Afrekenen Voorschotten	24 830 24 830	10 500	FB FB/FV	Hoor/wederhoor: 1. Minister zegde de uitvoering van een verbeterplan toe.	4
Rijkbijdrage publiekrechtelijke ziektekostenvoorzieningen	24 830	103	FB/FV		
Toezicht fondsen	24 830	54	FB	Parlementaire behandeling: 1. Minister zegde nadere informatie omtrent 1 mei 1997 toe van het Fonds voor de Topsport.	2 Minister gaat niet in op het Fonds Vrijwilligerswerk Nederland.
Aanpassing bekostigingsbesluit Garantie-administratie	24 830 24 830		FB FB	Parlementaire behandeling: 1. Minister zegde toe dat garantie-administratie DGB en ZZT beheersmatig worden aangepast en ondergebracht bij FPB.	4
<i>Financiële verantwoording</i> Vergoeding Saneringskosten Ziekenhuisvoorzieningen	24 830 TK 24 705	215	FV FB	Hoor/wederhoor: 1 Op korte termijn aanpak ontwikkelen voor instellingen in financiële problemen en op lange termijn oprichten waarborgfonds; 2 Procentuele normen beddenreductie vervangen door betere criteria om tot goede taakafbakening CSZ-COTG te komen;	3 Alleen de aanbeveling van de Rekenkamer om de Ziekenfondsraad een andere positie te geven in de uitvoering van de saneringsregeling neemt de minister niet over.

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
				3 In jaarverslag CSZ en in Jaaroverzicht Zorg expliciet aandacht besteden aan rechtmatigheid van de uitgaven resp. financiële consequenties van sanering; 4 Voorstel CSZ rechtspersoonlijkheid te geven betrekken bij herziening Wet Ziekenhuisvoorzieningen; 5 Zorg dragen voor een werkend systeem voor de beoordeling van eigendomsverhoudingen en ter voorkoming van onttrekkingen van kapitaal aan de zorgsector.	

DIVERSE BEGROTINGSHOOFDSTUKKEN

Titel	Publi- catie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Rechtmatigheidsonderzoek 1995, Algemeen gedeelte. Onderwerpen: – financieel beheer – kengetallen – Europese aanbestedingsregels – bezwaarbeleid – USZO	24 830				
Arbeidsvoorwaarden bewaking en beveiliging	21 009 brief met rapport aan minister		beheer		
Evaluatieonderzoek Premie-inning door bedrijfsverenigingen en Belastingdienst	24 630	117 000	FB/OB	1 Onderzoek doelmatiger incassoprocedure; 2 Afstemming uitgangspunten en doelstellingen controles door bedrijfsverenigingen en belastingdienst; 3 Controle op basis van risico-analyse; 4 Fundamenteel onderzoek voor positioneren premie-inning bij belastingdienst; 5 Pilot-project SOFI-nr. werkgever.	ad 1,2,3: 4 ad 4 en 5 : nvt
Vergunningen	24 656	U 9,8 O 49	B	Hoor/wederhoor: 1. Een aantal ministers zegde toe de komende tijd het gebruik van het instrument vergunningen kritisch te zullen bekijken. Parlementaire behandeling:	3 In het algemeen nemen ministers de aanbevelingen over; op slechts enkele punten niet.

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
Integriteit	24 655		B	<p>1. De minister van Financiën zegde toe meer toezicht te gaan houden op het gemotiveerd afwijken van de regel dat kosten-dekkende leges geheven dienen te worden;</p> <p>2. De minister van Financiën zegde toe meer toezicht te gaan houden op het evalueren van vergunningstelsels;</p> <p>3. De minister van Justitie zegde toe te gaan inventariseren wat ieder departement doet of gaat doen aan de aanbevelingen van de Rekenkamer en zal daarover voor de zomer van 1997 verslag uitbrengen aan de Kamer.</p> <p>Hoor/wederhoor:</p> <p>1. Ministers zullen gebruik gaan maken van de aanbevelingen van de Rekenkamer.</p>	3 In het algemeen nemen ministers de aanbevelingen over; op slechts enkele punten niet.
Financiële relaties met grote ondernemingen	25 080	geheim	B	<p>Parlementaire behandeling:</p> <p>1. Op 8 oktober is een motie aangenomen waarin de Regering wordt gevraagd alle aanbevelingen van de Rekenkamer uit te (laten) voeren en erop toe te zien dat de aanbevelingen ultimo 1997 zijn opgevolgd.</p> <p>Hoor/wederhoor:</p> <p>1. De minister zegde toe de archivering van RvC-stukken (gescheiden beheer) te verbeteren.</p>	0 De Rekenkamer en de minister verschillen van inzicht op diverse punten.
Extra beloningen	24 657	31	B	<p>Hoor/wederhoor:</p> <p>Financiën:</p> <p>1. Zwaarder accent in beleid op element individueel functioneren.</p> <p>Belastingdienst:</p> <p>2. Inzicht in de bestedingen zal worden vergroot.</p> <p>Buitenlandse Zaken:</p> <p>3. Correspondentie over extra beloningen wordt vanaf 1995 afzonderlijk gearhiveerd.</p> <p>Economische Zaken:</p> <p>4. verbetering administratief beheer</p> <p>5. nieuwe nota beloningsbeleid waardoor uitvoering op juiste wijze zal gaan plaatsvinden</p>	ad FIN: 2 Volgens de minister laat regelgeving cumulatie van beloningen toe; door de vele knelpunctfuncties binnen zijn departement verhoudingsgewijs veel extra beloningen in de hogere salarisschalen.
					Ad BUIZA: 2 Minister gaat niet in op volgens eigen beleid te hoog vastgestelde beloningen en op een op onjuiste gronden vastgestelde uitkering.
					Ad EZ: 2

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
				Volksgezondheid, Welzijn en Sport: geen	Ad VWS: 0 De minister gaat niet in op het volgens de Rekenkamer onvoldoende rekening houden met de personeelsomvang bij de vaststelling van het budget.
				Binnenlandse Zaken: 6. Stroomlijning beloningsartikelen ARAR en BBRA; 7. Bestaande mogelijkheid van herhaalde toekenningen en cumulatie zal een punt van extra aandacht zijn bij verdere beleidsontwikkelingen; 8. In de loop van 1997 een aanzet tot effectmeting van de toepassing van het per januari 1997 nieuw ingevoerde beleid.	Ad BIZA: 3 Volgens de minister is er geen sprake van ongelimiteerde vrijheden voor lokaal management; er is sprake van vrijheid in gebondenheid die op voorhand niet gereguleerd moet worden. Dit zou haaks staan op het integraal management van individuele ministers. Overigens meende de minister dat het onderzoek informatie had gegenereerd die bij de verdere ontwikkeling van het algemene beloningsbeleid en de oriëntatie op de toekomstige arbeidsvoorwaarden van nuttige betekenis zal zijn.
Niet-fiscale douanetaken	brief van 12-06-1996	O 532	O/B	Hoor/wederhoor: 1. Douane zal doorgaan met haar verantwoording richting opdrachtgevende departementen. De meeste bij dit onderwerp betrokken bewindslieden stelden dat de informatievoorziening over de bevindingen – waar nodig – zou worden verbeterd. Die bewindslieden gaven grosso modo ook aan – waar nodig – meer aandacht te zullen besteden aan het formuleren van beleid en het stellen van normen voor de regelingen met uit te voeren werkzaamheden door de douane.	3 Op de aanbeveling voor Financiën om overleg te gaan voeren met de betrokken departementen, over de risico's van het steeds meer administratief gaan controleren van bedrijven wordt niet ingegaan.
Subsidiebeheer	24 825	28 000	FB/B	Hoor/wederhoor: 1. Totstandkoming handleiding MenO met bijzondere aandacht evaluaties; 2. Overleg met Koninklijk NIVRA en DAD's over externe accountantscontrole; 3. Interdepartementaal overleg over de rapportering van controleuitkomsten. Hoor/wederhoor: 1. Stapsgewijze ontwikkeling van kengetallen, o.a. gericht op informatie over uitvoeringsproces.	3 Op onderdelen sanctiebeleid en controletoleranties is de Rekenkamer niet helemaal tevreden. De Tweede Kamer en ook de Rekenkamer vragen bovendien om een actieve/aansturende opstelling van Financiën.

Titel	Publicatie	Financieel belang	Object	Toezeggingen	Dekkingsgraad
				<p>Parlementaire behandeling:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Richtlijn (begin '97) van Financiën voor verplichte ex-ante evaluatie bij de start van een nieuwe regeling; bespreking met IOFEZ en Rekenkamer; 2. Ex-post evaluatie eens per 5 jaar wordt verplicht vooruitlopend op de invoering derde tranche AWB; ministeries hebben hiervoor een programma opgesteld. Financiën ziet toe op de uitvoering; 3. Vervaardiging jaarlijks subsidie-overzicht door Financiën; over de gewenste inhoud overleg met de Commissie Rijksuitgaven. Mogelijkheden om in dit overzicht ook de zgn. belastinguitgaven mee te nemen wordt nader bezien; 4. Bij Voorjaarsnota verslag van een onderzoek naar opmerkelijke ramingsverschillen. 	

Overzicht management Algemene Rekenkamer

Secretaris*	mr.dr. T.A.M. Witteveen
Directie I	
Directeur*	M.J. Winters RA
Adjunct-directeur*	J.C. Vos RA
chef bureau Binnenlandse Zaken & Politie & Justitie	drs. R.B.M. Mul
chef bureau Financieel Beheer en Informatisering	drs. J.M.A. Vrolijk RA
chef bureau Financiën	drs. M.J.C. van der Werf
chef bureau Buitenlandse Zaken & Defensie	mr. R.A. Ferouge
Directie II	
Directeur*	prof.dr. H. de Groot
Adjunct-directeur*	drs. J.C. Cornet
chef bureau Europees en Rijksbreed Doelmatigheidsonderzoek & Heerlen	drs. P.J. Rozendal
chef bureau Verkeer en Waterstaat & Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	drs. J.F. Hoogland
chef bureau Economische Zaken & Landbouw, Natuurbeheer en Visserij	drs. K.A. te Lindert
Directie III	
Directeur*	drs. H.W.M. Wesseling
Adjunct-directeur*	drs. P.L. Stroink
chef bureau Sociale Zaken en Werkgelegenheid & Sociale Zekerheid	T.E. Bakkeren
chef bureau Volksgezondheid, Welzijn en Sport & Zorg	P.T.G. Angevaare
chef bureau Publiek-private Sector	drs. S.E. de Bie
chef bureau Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen	dr. G.M. van den Berg
Directie Ondersteuning	
Directeur*	mr.dr. T.A.M. Witteveen
hoofd afdeling Bestuurlijke en Juridische Zaken	mr.drs. H.P. Kuipers
hoofd afdeling Beleidsontwikkeling	prof.dr. M.L. Bemelmans-Videc (wnd.)
hoofd afdeling Personeelsmanagement	O.B. van Nugteren MLD
hoofd afdeling Redactie & Voorlichting	drs. G.J. van de Wal
hoofd afdeling Interne Dienstverlening	mr. M.J. Diessel

* lid van het Managementteam